

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Monika Zlámalová

**Použití důkazního prostředku získaného v rozporu se zákonem
v civilním soudním řízení**

Diplomová práce

Olomouc 2014

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Použití důkazního prostředku získaného v rozporu se zákonem v civilním soudním řízení vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne

.....

Monika Zlámalová

Děkuji JUDr. Renátě Šínové Ph.D. za vedení mé diplomové práce, odborné rady, i za její vstřícnost a trpělivost.

OBSAH

OBSAH.....	4
Seznam použitých zkratk	6
ÚVOD.....	7
1 Dokazování v civilním soudním řízení.....	11
2 Důkazní prostředky	13
2. 1 Přípustné důkazní prostředky.....	13
2. 2 Negativa vývoje moderních technologií	14
2. 2. 1 Obrazový a zvukový záznam jako důkazní prostředek.....	14
2. 3 Důkazy získané v rozporu se zákonem.....	15
2. 3. 1 Koncepce nepřipustnosti důkazů dle Ústavního soudu ČR	16
2. 4 Hodnocení důkazů	17
2. 4. 1 Zásada volného hodnocení důkazů	18
3 Dotčená práva a zájmy	20
3. 1 Ochrana osobnosti.....	20
3. 1. 1 Mezinárodněprávní a ústavněprávní základy ochrany osobnosti.....	20
3. 1. 2 Občanskoprávní ochrana osobnosti.....	23
3. 1. 3 Srovnání OZ a NOZ	23
3. 1. 4 Přínos NOZ	27
3. 1. 5 Ochrana osobnosti dle zákona o ochraně osobních údajů.....	28
3.2 Právo na spravedlivý proces	28
4 Řešení kolize	30
4. 1 Test proporcionality	30
4. 1. 2 Test poměrnosti cíle a prostředku	32
5 Srovnání s trestním řízením.....	34
5. 1 Audiovizuální záznam pořízený soukromou osobou jako důkaz v trestním řízení	37
5. 2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	38
6 Srovnání se správním řízením a řízením před správními soudy.....	39
7 Judikatura - další rozdílné přístupy soudů.....	44
ZÁVĚR.....	48
Seznam použitých zdrojů	54
Monografie	54
Komentáře.....	55

Právní předpisy	55
Články	56
Ostatní zdroje	56
Judikatura	58
Shrnutí	59
Klíčová slova	60

Seznam použitých zkratek

čl.	článek
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
KS	krajský soud
LZPS	usnesení předsednictva ČNR č. 2/ 1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
NS	Nejvyšší soud ČR
OČVTŘ	orgány činné v trestním řízení
OSŘ	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2013
TŘ	zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, publikována pod č. 209/1992 Sb.
ÚS	Ústavní soud ČR
Ústava	ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
VOP	Veřejný ochránce práv

ÚVOD

Paragraf 125 OSŘ stanoví, že důkazními prostředky mohou být „*všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci.*“ Toto ustanovení dále uvádí výčet konkrétních důkazních prostředků. Důkazními prostředky jsou dle § 125 OSŘ „*zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.*“ Tento výčet není taxativní, neboť jsou zde uvedeny pouze nejběžněji používané důkazní prostředky.¹

S vývojem moderních technologií se počet důkazních prostředků, kterými lze zjistit skutkový stav konkrétního případu, neustále zvyšuje. Vznikají nové možnosti získávání důkazních prostředků a stále častěji bývají tyto nové důkazní prostředky předkládány u soudu, především v podobě obrazových a zvukových záznamů. Negativem rozšiřujících se možností důkazních prostředků je možnost většího zásahu do osobní sféry a narušování soukromí osob na nich zaznamenaných, což může v celé řadě případů, s ohledem na tento chráněný zájem, znamenat judiciální překážky v dokazování a být předmětem diskuze, který ze zájmů v konkrétním jednotlivém případě upřednostnit.²

„Zákon [...] připouští každý důkazní prostředek, který je nositelem informace důležité pro rozhodnutí ve věci samotné s výjimkou takových prostředků, které nebyly získány zákonem předepsaným nebo dovoleným způsobem.“³

Cílem práce je zabývat se podmínkami použitelnosti obrazového a zvukového záznamu v civilním soudním řízení, ve kterém, aby byl takový záznam jako důkazní prostředek připuštěn, musí být opatřen v souladu se zákonem a k jeho pořízení musí dát souhlas osoba, kterou tento záznam zachycuje.⁴

Tento souhlas může být dán osobou i konkludentně, ovšem prokázání tohoto konkludentního souhlasu osoby může přinést v praxi potíže. Z tohoto výše uvedeného jsou dále stanoveny zákonné výjimky, kdy souhlas osoby zachycené na záznamu není třeba - tzv. zákonné licence.⁵

K dotčené problematice existují rozdílné přístupy soudů civilních, správních a

¹ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 237.

² POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

³ VLČEK, Robert. *Dokazování v soudní praxi*. 1. vydání. Ostrava: Knižní expres, 2008, s. 62.

⁴ STRÁŽNICKÝ, Aleš. *Audiovizuální záznam jako důkazní prostředek v civilním řízení* [online]. muj-pravnik.cz, 22. ledna 2011, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/audiovizualni-zaznam-jako-dukazni-prostredek-v-civilnim-rizeni/>>.

⁵ Tamtéž.

trestních. Odlišnosti se vyskytují i v rámci civilního soudního řízení jako takového.

Pro srovnání rozdílné judikatury soudů tedy neponechám mimo zájem této práce i srovnání s řízením trestním, správním a řízením před správními soudy, přičemž se tomuto srovnání budu věnovat v samostatných kapitolách a konkrétní rozdíly budu uvádět i v průběhu textu práce.

Dle judikatury Ústavního soudu existují dvě koncepce nepřipustnosti důkazů, které zakládají porušení práva na spravedlivý proces. Z takových důvodů musí být napadená rozhodnutí Ústavním soudem zrušena.

První koncepcí je nepřipustnost důkazu z důvodu porušení procesních pravidel dokazování. V tomto prvním pojetí lze dle nálezu Ústavního soudu „*vymezit zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu.*“⁶ Dle Ústavního soudu by měly být takové důkazy soudem odmítnuty bez věcného zkoumání a hodnocení. Pokud by je soud provedl, porušil by právo na spravedlivý proces účastníka méně úspěšného v důsledku tohoto pochybení soudu.⁷

Druhá koncepce stanovuje nepřipustnost důkazu z důvodu porušení jiného chráněného zájmu druhé strany sporu, především jde o zásahy do jejího soukromí nebo do tajemství předávaných zpráv.⁸ Tato koncepce je zřejmá z nálezu I. ÚS 191/05 v rámci civilního soudního řízení. Tato koncepce se týká již pouze zprostředkovaného porušení práva na spravedlivý proces, kdy se ve své podstatě protiprávní jednání účastníka promítne do konečného soudního rozhodnutí.

Cílem této práce bude zabývat se koncepcí druhou, proto koncepci první ponechám zcela mimo zájem této práce.

Mimo úvodu a závěru bude práce rozčleněna do sedmi kapitol, které budou dále podrobněji rozpracovány. Celá problematika bude uvedena vysvětlením pojmů, které s daným tématem souvisí, tedy např. pojmy dokazování, volné hodnocení důkazů, důkaz, důkazní prostředek, audiovizuální záznam, nepřipustnost důkazů apod.

V následující kapitole, resp. v jádru této práce, se zaměřím na konkrétní dotčené zájmy. Nejvíce diskutovaným zájmem v souvislosti s kolizí zájmu na správném zjištění skutkového stavu, je ochrana osobnosti, a proto jí budu věnovat největší pozornost. Vymezím

⁶ SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 8, s. 383.

⁷ Tamtéž, s. 4. - Seidel cituje nálezu ÚS ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV ÚS 570/03.

⁸ Tamtéž, s. 3. - Seidel cituje nálezu ÚS ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05.

zde i odlišnosti mezi hmotněprávní úpravou v NOZ a OZ a následně je doplním vlastními názory na přínos NOZ pro řešení dotčené problematiky.

Na tuto kapitolu bude cíleně navazovat kapitola čtvrtá, ve které se budu zabývat možnostmi řešení této kolize, a to nejprve obecnou podobou testu proporcionality a následně pak testem poměrnosti cíle a prostředku, který se používá při kolizi všeobecných osobnostních práv.

V kapitole páté a šesté srovnám civilní soudní řízení s ostatními druhy řízení, co se týče podmínek použitelnosti obrazových a zvukových záznamů jako důkazních prostředků.

Odliším použitelnost nahrávky pořízené soukromou osobou a použitelnost nahrávky pořízené z podnětu orgánu veřejné moci. Uvedu i podmínky pro přípustnost odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazního prostředku v trestním řízení.

Dále budu analyzovat rozdíly i v rámci konkrétního druhu procesu, kdy v civilním soudním řízení odliším použitelnost záznamů, které jsou tzv. „*projevy osobní povahy*“, a těch záznamů, které takovou povahu nemají.⁹ Zmíním se o judikatuře restriktivní i judikatuře odlišných přístupů.

Diplomová práce bude opatřena uceleným závěrem, ve kterém zhodnotím dosažené závěry, nastíním své úvahy na právní úpravu *de lege ferenda* a přidám také dostupné konkrétní právní názory odborné veřejnosti.

Základním úkolem mé práce bude nalézt odpovědi na tyto otázky: Poskytuje právní úprava ucelené řešení tohoto problému? Jaký je přínos NOZ k této problematice? Přináší současný stav uspokojivou úpravu? Lze danou problematiku do budoucna komplexně vyřešit? Je možné univerzální řešení pro tyto případy? Shodují se přístupy soudů civilních, trestních a správních? Lze mechanicky srovnávat jednotlivé případy, jednotlivé druhy procesu?

Pro dosažení účelů této práce použiji metodu analytickou a metodu srovnávací. Má diplomová práce bude analýzou právní úpravy ochrany osobnosti, která je stěžejním dotčeným zájmem. Zaměřím se na srovnání OZ s NOZ a uvedu své názory na přínos této novelizace, co se dané problematiky týče. Věnovat se budu stručněji i dalšímu dotčenému zájmu, a to konkrétně právu na spravedlivý proces.

Dále se zmíním o některých institutech týkajících se dokazování v civilním soudním řízení. Především srovnám judikaturu a rozdílné přístupy soudů. Diplomová práce bude opatřena mými vlastními názory na právní úpravu *de lege ferenda*.

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

Hlavními zdroji, vzhledem k pojetí této práce, bude judikatura a vnitrostátní předpisy, na které budu často odkazovat. Pro aktuálnost práce budu převážně vycházet z rozhodnutí soudů po roce 2000.

Problematika zákonnosti důkazního prostředku není v odborné literatuře dostatečně reflektována. Neexistuje ve své podstatě žádná monografie komplexně upravující tuto problematiku. Problematika nepřipustnosti důkazu bývá začleněna v publikacích pojednávajících o civilním procesu obecně, ale nebývá jí věnována dostatečná pozornost, proto je mým cílem v této práci uceleně tuto problematiku analyzovat.

Má práce bude vycházet i z odborných článků, přičemž za stěžejní považuji články od I. Telce, J. Seidla a J. Potměšila, které se zabývají otázkou nepřipustnosti důkazů podrobněji.

Pro doplnění této problematiky a pro zajímavost rozšířím zdroje i o internetové články, ze kterých pak následně budu čerpat i některé z názorů odborné veřejnosti, neboť právě tyto články bývají často na internetu komentovány a předmětem diskuze.

1 Dokazování v civilním soudním řízení

„Spravedlnost si bez upřímného zjišťování pokud možno úplné materiální pravdy ze strany soudu nelze představit.“¹⁰

Procesní dokazování je ve své podstatě právem normovaný postup, který spočívá v poznání rozhodujících skutečností, které budou podkladem pro spravedlivé, správné a zákonné rozhodnutí, které je důležitým předpokladem pro zajištění práva na spravedlivý proces.¹¹ Dokazování je nezbytnou součástí každého procesu, tedy i civilního. Jedná se o jeho nejdůležitější fázi.¹² Procesní dokazování a přímé vnímání soudem jsou jedinými možnostmi soudu pro získávání skutkových poznatků.¹³

OSŘ pojem dokazování nedefinuje, ale stanovuje alespoň základní pravidla pro průběh dokazování a demonstrativní výčet důkazních prostředků, se kterými soud pracuje za účelem zjištění rozhodujících skutečností.¹⁴ Tomuto výčtu se budu věnovat v následující kapitole.

Dle § 122 odst. 1, odst. 2 OSŘ je dokazování prováděno soudem při jednání. Za splnění zákonných podmínek však může v rámci dožádání provést důkaz i jiný soud nebo může být dokazování provedeno mimo jednání, přičemž účastníci mají právo být takového dokazování přítomni a výsledky tohoto dokazování musí soud při jednání sdělit.

V rámci dokazování se *„rekonstruuje uplynulá skutečnost a stav věci, který nastal v bližší době a v lidské skutečnosti.“¹⁵* Dochází tedy k rekonstrukci skutečnosti v minulosti a účelem je její správné poznání soudem.¹⁶

„Protože otázka dokazování a důkazu byla a je vždy značně problematickou, co se týká stupně jistoty a poznání pravdy, vztahují se k ní a zcela oprávněně i některé zásadní ústavní principy.“¹⁷ Za nejdůležitější považuji právo na spravedlivý proces a jeho atributy, jehož obsahu a konkretizaci se budu věnovat níže. Dále pak považuji za důležité, v souvislosti s dokazováním, zmínit související zásadu denegatio iustitiae, tedy zákaz odepření spravedlnosti, jejímž obsahem je i zákaz odmítnutí právní ochrany soudem pouze z důvodu,

¹⁰ SVOBODA, Karel. *Dokazování*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 17. SVOBODA cituje z: MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 2001, s. 42.

¹¹ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 223-224.

¹² Tamtéž, s. 223. (shodně BRUNA, Eduard. *Otázky právního procesu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 177.)

¹³ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 227.

¹⁴ SVOBODA: *Dokazování*, s. 11.

¹⁵ BRUNA, Eduard. *Otázky právního procesu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 179.

¹⁶ Tamtéž, s. 186.

¹⁷ Tamtéž, s. 179.

že se danou skutečnost nepodařilo prokázat.¹⁸

Při dokazování v rámci soudního řízení je nutné postupovat v souladu s ústavními předpisy a dále respektovat i mezinárodní smlouvy, kterými je ČR vázána. Mezinárodním standardem je především Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, která je nadřazena vnitrostátní úpravě. Úmluva klade především požadavky na to, aby bylo zajištěno právě již zmiňované právo na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy.¹⁹ Pro zajištění práva na spravedlivý proces a všech jeho atributů je tedy třeba, aby bylo dokazování ústavně konformní. „*Ústavní rovina má každé soudní řízení a otázka dokazování není žádnou výjimkou.*“²⁰

V souvislosti s dokazováním a spravedlivým procesem považuji za vhodné uvést tzv. hodnotové normy. Hodnotová norma umožňuje různou interpretaci, různé subjektivní poznání. Příkladem je např. § 3 odst. 1 OZ, který stanoví, že „*výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.*“²¹ Tyto hodnotové normy v rámci dokazování stanovují povinnost soudu dokazovat spravedlnost.

Výsledkem dokazování je tedy jak poznání objektivní skutečnosti, tak i subjektivní přesvědčení soudce o spravedlnosti, přičemž tedy na hodnotu spravedlnosti lze mít odlišný subjektivní názor. Ovšem lze říci, že panuje alespoň v základech shoda o tom, co je správné.²²

¹⁸ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 224-225.

¹⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 370.

²⁰ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 381. Seidel cituje nález ÚS dne 26. 4. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04

²¹ SVOBODA: *Dokazování*, s. 14.

²² Tamtéž, s. 15-16.

2 Důkazní prostředky

2. 1 Přípustné důkazní prostředky

Zákon používá důkaz a důkazní prostředek jako synonyma. Ovšem tyto pojmy je třeba odlišovat. O důkazu hovoříme tehdy, máme-li na mysli výsledek dokazování. Za důkazní prostředek pak považujeme poznávací činnost soudu²³ nebo také „*zdroj, z něhož subjekt důkazy čerpá.*“²⁴

Paragraf 125 OSŘ stanoví, že důkazními prostředky mohou být „*všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci.*“ Toto ustanovení dále uvádí výčet konkrétních důkazních prostředků. Důkazními prostředky je dle § 125 OSŘ „*zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.*“ Tento výčet není taxativní, neboť jsou zde uvedeny pouze nejběžněji používané důkazní prostředky.²⁵ Demonstrativní výčet ponechává soudu značnou volnost, jak budou skutkové okolnosti zjištěny.²⁶ Soud tedy může „*zjišťovat skutkový stav každým prostředkem, který uzná za vhodný.*“²⁷ Pokud zákon nestanoví, jakým způsobem má být důkaz proveden, postup stanoví soud.²⁸ Mimo tento zákonný výčet důkazních prostředků v § 125 OSŘ lze použít např. fotografie, obrazové a zvukové záznamy, gramodesky apod. Ústavní soud, resp. i Nejvyšší soud se zabýval již i použitelností sms zprávy jako důkazního prostředku.²⁹

Je tedy zřejmé, že s vývojem moderních technologií se počet důkazních prostředků, kterými lze zjistit stav věci, neustále zvyšuje. Moderní technologie však přinášejí i svá negativa, např. možnost nejrůznějších falzifikátů a fotomontáží, proto je nutné hodnotit důkazní prostředky uvážlivě.³⁰

²³ VLČEK: *Dokazování v soudní praxi*, s. 58.

²⁴ BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 180.

²⁵ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 237.

²⁶ SVOBODA: *Dokazování*, s. 11.

²⁷ VLČEK: *Dokazování v soudní praxi*, s. 62.

²⁸ § 125 OSŘ věta druhá

²⁹ NOVOTNÝ, Bořivoj. *Sms jako důkazní prostředek* [online]. epravo.cz, 23. 5. 2001, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/sms-jako-dukazni-prostredek-7855.html>>.

³⁰ STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2003, s. 391.

2. 2 Negativa vývoje moderních technologií

Jak již bylo řečeno, s vývojem moderních technologií vznikly nové možnosti získávání důkazních prostředků a stále častěji bývají tyto nové důkazní prostředky předkládány u soudu, především v podobě obrazových a zvukových záznamů. Vývoj nových technologií reflektuje i zákon, neboť dle § 122 odst. 1 OSŘ „*lze důkaz provést za využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku.*“ Nejen zmíněná možnost falzifikátů a fotomontáží je negativem rozšiřujících se možností důkazních prostředků. Tyto nové možnosti přinášejí rizika taktéž v možnosti většího zásahu do osobní sféry a narušování soukromí osob na nich zaznamenaných, což může v celé řadě případů, s ohledem na tento chráněný zájem, znamenat judiciální překážky v dokazování a být předmětem diskuze, který ze zájmů v konkrétním jednotlivém případě upřednostnit.³¹

2. 2. 1 Obrazový a zvukový záznam jako důkazní prostředek

Již zmíněné důkazní prostředky, tedy obrazové a zvukové záznamy, mohou být velmi praktické ke správnému zjištění skutkového stavu, avšak ne vždy jsou tyto záznamy opatřeny zákonem dovoleným způsobem. Použití těchto nahrávek podléhá omezením, které je třeba zohlednit a je třeba dbát na ochranu zájmů osob, kterých se dané obrazové a zvukové nahrávky týkají. Proti zájmu na dosažení spravedlnosti a správném zjištění skutkového stavu, tak stojí zájem na ochraně osobnosti.

Dochází tedy k jistému střetu zájmů a lze mít odlišné názory na to, který z těchto zájmů je třeba upřednostnit nad druhým, což ani nemusí být s ohledem na okolnosti konkrétního případu vždy jednoznačné. Jisté odlišnosti se projevují i mezi judikaturou civilních, trestních a správních soudů, přičemž za značný rozdíl považují např. v použití obrazového a zvukového záznamu v civilním a trestním řízení, kdy v trestním řízení se navíc ještě od záznamu pořízeného soukromou osobou odlišují podmínky pro použití záznamu a odposlechu telekomunikačního provozu nařízeného OČVTR.³²

Cílem práce je především zabývat se podmínkami použitelnosti obrazového a zvukového záznamu v civilním soudním řízení, ve kterém, aby byl důkaz takovým záznamem připuštěn, musí být opatřen v souladu se zákonem a k jeho pořízení musí dát souhlas osoba,

³¹ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

³² Např. usnesení NS ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007.

kteřou tento záznam zachycuje. Tento souhlas může být dán osobou i konkludentně, ovšem prokázání tohoto konkludentního souhlasu osoby může přinést v praxi potíže. Z tohoto jsou stanoveny zákonné výjimky, kdy souhlas osoby zachycené na záznamu není třeba - tzv. zákonné licence, o kterých se budu ještě zmiňovat.³³

2. 3 Důkazy získané v rozporu se zákonem

*„Zákon [...] připouští každý důkazní prostředek, který je nositelem informace důležité pro rozhodnutí ve věci samotné s výjimkou takových prostředků, které nebyly získány zákonem předepsaným nebo dovoleným způsobem.“*³⁴ OSŘ přitom neobsahuje mnoho ustanovení, která by se zabývala tím, jak s nepřipustným důkazem nakládat. Není stanoveno, zda ho má soudce obligatorně odmítnout nebo s ním naložit jako s každým jiným důkazem. Dle § 120 odst. 1 OSŘ *„jsou účastníci povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhaných důkazů provede.“* Účastníci řízení, s očekáváním úspěchu ve věci a spravedlivého rozhodnutí, navrhuji i nepřipustné důkazy, přičemž je však důležité podotknout, že totéž právo na spravedlivý proces chrání i druhou stranu sporu.³⁵

*„Nepřipustnost důkazu v podstatě znamená judiciální vytvoření překážek pro zjištění skutkového stavu.“*³⁶ Vystává problém, co když právě ony nepřipustné důkazy mohou přinést objasnění skutečného stavu věcí. Soud v těchto případech musí učinit rozhodnutí, zda upřednostní zájem na konformním průběhu dokazování nebo na zjištění skutečného stavu věcí. V případě, že soud upřednostní první zájem, rozhodne v neprospěch účastníka, který tak neunese důkazní břemeno.³⁷

Stěžejní zásadou, kterou je třeba zohledňovat při hodnocení přípustnosti důkazů, je zásada rovného postavení stran a kontradiktornosti řízení. Soud musí dbát na to, aby byla dána oběma stranám sporu stejná možnost prosadit svůj nárok.³⁸

³³ STRÁŽNICKÝ, Aleš. *Audiovizuální záznam jako důkazní prostředek v civilním řízení* [online]. muj-pravnik.cz, 22. ledna 2011, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/audiovizualni-zaznam-jako-dukazni-prostredek-v-civilnim-rizeni/>>.

³⁴ VLČEK: *Dokazování v soudní praxi*, s. 62.

³⁵ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...* s. 382.

³⁶ Tamtéž, s. 387.

³⁷ Tamtéž, s. 383.

³⁸ Tamtéž, s. 386- 387.

2. 3. 1 Koncepce nepřipustnosti důkazů dle Ústavního soudu ČR

Dle judikatury Ústavního soudu existují dvě koncepce nepřipustnosti důkazů, které zakládají porušení práva na spravedlivý proces. Z těchto důvodů musí být napadená rozhodnutí Ústavním soudem zrušena.

První koncepce se týká nepřipustnosti důkazu z důvodu porušení procesních pravidel dokazování. Druhá koncepce stanovuje nepřipustnost důkazu z důvodu porušení jiného chráněného zájmu druhé strany sporu, především jde o zásahy do jejího soukromí nebo do tajemství předávaných zpráv.³⁹

V prvním pojetí lze dle nálezů Ústavního soudu „*vymezit zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulátů spravedlivého procesu.*“⁴⁰ Dle Ústavního soudu by měly být takové důkazy soudem odmítnuty bez věcného zkoumání a hodnocení. Pokud by je soud provedl, porušil by právo na spravedlivý proces účastníka méně úspěšného v důsledku tohoto pochybení soudu.⁴¹

Cílem této práce je zabývat se koncepcí druhou. Tato koncepce je zřejmá z nálezu I. ÚS 191/05 v rámci civilního soudního řízení, která se týká již pouze zprostředkovaného porušení práva na spravedlivý proces, kdy se ve své podstatě protiprávní jednání účastníka promítne do konečného soudního rozhodnutí.

Ve zmíněném nálezu Ústavní soud označil za nepřipustný důkaz záznam telefonického rozhovoru, který byl použit bez souhlasu hovořících osob. Dle Ústavního soudu se jedná o zjevné porušení práva na ochranu tajemství zpráv podávaných telefonem dle čl. 13 Listiny základních práv a svobod ČR. Tato koncepce se tedy týká nepřipustnosti důkazu z důvodu neoprávněného zásahu do jiného práva. Tímto neoprávněným zásahem je pořízení nebo opatření důkazu účastníkem řízení v rozporu s právními předpisy, v čemž lze shledat zásah do základních práv jiné osoby.⁴² Dle shodné judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu k takovým důkazům soud nepřihlédne.⁴³

V rámci této koncepce kolidují zájmy stran v kontradiktorním postavení. Na jedné straně stojí zájem na úplném a správném zjištění skutkového stavu, na straně druhé zájem

³⁹ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*s. 383. Seidel cituje náleze ÚS ze dne 13. září 2006, sp. zn. I ÚS 191/05.

⁴⁰ Tamtéž, s. 383. - Seidel cituje náleze ÚS ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV ÚS 570/03.

⁴¹ Tamtéž, s. 384. - Seidel cituje náleze ÚS ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV ÚS 570/03.

⁴² Tamtéž, s. 385.

⁴³ Tamtéž, s. 387. - Seidel cituje rozsudek NS ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98.

protistrany na ochraně jiného práva a vyvarování se neoprávněného zásahu do něj.⁴⁴

J. Seidel uvádí tyto možné situace, kterými může účastník řízení porušit obecné předpisy při pořízení nebo opatření důkazu:

- a) veřejnoprávní delikt, např. krádež počítače, aby účastník dokázal porušení autorského práva ke svému počítačovému programu,
- b) soukromoprávní delikt - nahrávky pořízené soukromými osobami bez vědomí osob na nich zaznamenaných,
- c) porušení smluvního ujednání ohledně utajované skutečnosti např. výši mzdy.⁴⁵

Pro účely této práce se budu zabývat pouze soukromoprávními delikty, ke kterým se váže četná judikatura, a to judikatura restriktivní a judikatura odlišných přístupů.⁴⁶

2. 4 Hodnocení důkazů

Co se týče procesního dokazování, rozeznáváme v rámci civilního soudního řízení čtyři fáze dokazování: navrhování důkazů, opatřování důkazů, provádění důkazů a hodnocení důkazů.⁴⁷

Navrhování důkazů⁴⁸ je povinností účastníka civilního soudního řízení, který tvrdí určitou skutečnost, kterou je třeba v řízení prokázat. Tuto povinnost plní vůči soudu, přičemž míra této povinnosti je dána druhem řízení. Tato povinnost bude patrná především v řízení sporném. Soud může mimo důkazů, které navrhl sám účastník, provést i jiné důkazy, pokud tak vyplyne z obsahu spisu a pokud je důkaz potřebný.⁴⁹

Dále soud obstarává tyto navržené důkazy, aby je bylo možné při jednání provést. Procesní důsledek nemožnosti takového obstarání je shodný jako u důkazu nenavrženého. V zájmu účastníka je tedy při tomto obstarávání spolupracovat.⁵⁰

Provádění důkazu je poté plně v kompetenci soudu, neboť dle platné právní úpravy není umožněno provádění důkazu účastníkem řízení.⁵¹

⁴⁴ Tamtéž, s. 7.

⁴⁵ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 389.

⁴⁶ Tamtéž, s. 11.

⁴⁷ STAVINOHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2003, s. 380. + shodně WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. VI. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 247.

⁴⁸ resp. důkazních prostředků, ale spojení „navrhování důkazů“ je ustálené - viz WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 248.

⁴⁹ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 248.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

V rámci této kapitoly se zaměříme podrobněji na hodnocení důkazů. „*Hodnocení důkazů je [...] závěrečný rozumový a myšlenkový postup, kterým subjekt hodnotí závažnost, upotřebitelnost, zákonnost a též pravdivost každého důkazu.*“⁵² I když je hodnocení důkazů plně v kompetenci soudu, nevylučuje to vlastní hodnocení důkazu účastníkem řízení, který důkazy hodnotí, vyvozuje z výsledků procesního dokazování vlastní závěry, na základě kterých pak dále postupuje v řízení, např. se rozhoduje, zda podá opravný prostředek. Pro samotné rozhodnutí má však relevanci pouze hodnocení důkazu soudem.⁵³

2. 4. 1 Zásada volného hodnocení důkazů

V Českém civilním procesu je skutečnost prokázána, pokud jsou splněny dva předpoklady. Jedná se o naplnění objektivní a subjektivní pravděpodobnosti. Zatímco objektivní pravděpodobnost znamená potvrzení toho, že se skutek odehrál konkrétním způsobem, u subjektivní pravděpodobnosti je rozhodující, zda je tu subjektivní přesvědčení soudce, že se skutek stal tak, jak vyplývá z provedených důkazů. Se subjektivním přesvědčením soudce souvisí ustanovení § 132 OSŘ, které upravuje zásadu volného hodnocení důkazů.⁵⁴

Pro samotné rozhodnutí má relevanci pouze hodnocení důkazů soudem, který postupuje podle této zásady, tedy „*důkazy hodnotí [...] podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.*“⁵⁵ Soudcům je tedy umožněno volně hodnotit důkazy, a tím zprostředkovaně poznávat skutečnost. Nejedná se však o volnost absolutní. „*Vůle není libovůle.*“⁵⁶

Diskutovanou otázkou volného hodnocení důkazů je právě tato svévole soudce, které je třeba zabránit. Zárukou, která zabraňuje úplné volnosti úvahy soudce, je odvolací řízení. Je nutné však zabezpečit, aby se odvolací soud nemohl dopustit podobné svévole při hodnocení důkazu jako soud prvního stupně. Této myšlence nejlépe vyhovuje kasační či revizní odvolací systém. Tyto odvolací opravné systémy neumožňují soudu druhého stupně změnit rozhodnutí jen na základě toho, že by důkazy zhodnotil jinak než soud prvního stupně, a ani mu neumožňují dojít k jiným skutkovým zjištěním.

⁵² BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 180.

⁵³ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 249.

⁵⁴ SVOBODA: *Dokazování*, s. 42-43.

⁵⁵ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 249. + § 132 OSŘ

⁵⁶ BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 186.

Tyto systémy tedy zajišťují potvrzení volné úvahy soudem druhého stupně. Pro podpoření této záruky česká judikatura odděluje roli soudu prvního a druhého stupně. Právě ono dokazování a hodnocení důkazů přiřkla soudu prvního stupně jako soudu nalézacímu a soudy odvolací mají pouze funkci přezkoumávat skutkové (a právní) závěry soudu prvního stupně.⁵⁷

Volné hodnocení důkazů je třeba odlišovat od okruhu potřebných faktů a okolností případů, které je třeba zjistit - toto praxe často nesprávně směšuje.⁵⁸

Zásada volného hodnocení důkazu, kterou je civilní proces ovládán, se však týká pouze hodnocení pravdivosti (věrohodnosti) důkazů, nikoliv závažnosti a ani zákonnosti důkazu. Otázku, zda byl důkaz získán v rozporu se zákonem, nemůže soud posoudit na základě volného hodnocení, ale pouze tak, jak stanoví zákon.⁵⁹

⁵⁷ SVOBODA: *Dokazování*, s. 45-46.

⁵⁸ BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 183.

⁵⁹ WINTEROVÁ: *Civilní právo procesní*, s. 249.

3 Dotčená práva a zájmy

Jak již bylo řečeno, otázka zákonnosti důkazního prostředku koliduje především s právem na ochranu osobnosti, a to zejména s právem na soukromí, dále se zájmem na správném a úplném zjištění skutkového stavu, a tím i s právem na spravedlivý proces. V této kapitole se těmto zájmům budu věnovat podrobněji.

3. 1 Ochrana osobnosti

3. 1. 1 Mezinárodněprávní a ústavněprávní základy ochrany osobnosti

Jedním z chráněných statků v osobnostním právu je právo na soukromí, které je zakotveno i v mezinárodních dokumentech, a to především v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, konkrétně v čl. 8, dle kterého „každý má právo na respektování svého soukromého života, obydlí a korespondence, přičemž státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat, kromě zákonem stanovených případů, a i to pouze v nezbytném rozsahu a okruhu případů.“⁶⁰ Dále se jedná o zakotvení v čl. 12 Všeobecné deklarace lidských práv, jež stanoví, že „nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, ani zásahům nebo útokům.“ Podobnou úpravu obsahuje Listina základních práv a svobod ČR v čl. 7, 10 a 13.⁶¹ Je vhodné uvést, že bylo judikováno, že ochrana soukromí daná vnitrostátním právem (§12 OZ) je širší než ochrana soukromí upravená v čl. 8 odst. 1 Úmluvy.⁶²

Významné zakotvení ochrany osobnosti a jejího soukromí tedy nacházíme i v ústavních předpisech ČR, konkrétně v ustanovení čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ČR. Toto ustanovení zaručuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí a dále uvádí, že k omezení této ochrany lze přistoupit pouze v případech stanovených zákonem. Toto ustanovení je však považováno za „zbytkovou garanci soukromí“, neboť se vztahuje pouze na ochranu osoby před zásahy do soukromí ve smyslu tělesné a duševní integrity.⁶³

Soukromí v širším smyslu je zakotveno v čl. 10 Listiny, který je stěžejním ustanovením ochrany soukromí, neboť zakotvuje sedm základních práv, do kterých nesmí být neoprávněně zasahováno. Jedná se o lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst, jméno,

⁶⁰ FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol (ed). *Občanský zákoník. Komentář*. I díl. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 73.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010 .

⁶³ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 186-187 (autor této části komentáře Lagnášek Tomáš)

soukromí a rodinný život, právo na informační sebeurčení, tedy na „ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“⁶⁴

Mimo tato základní práva je ochrana soukromí ještě doplněna dalšími konkrétními základními právy.⁶⁵ Z nich musím uvést čl. 13 Listiny, neboť jak jsem již zmiňovala, druhá koncepce nepřípustnosti dle ÚS se nejčastěji týká porušení práva na soukromí nebo konkrétně porušení tajemství předávaných zpráv,⁶⁶ které je v tomto ustanovení zakotveno. Jedná se o právo na soukromí jak telefonických a (dnes již neexistujících) telegrafických zpráv, zpráv podávaných „jiným podobným zařízením“, tak i listovního tajemství a jiných podobných písemností a záznamů.⁶⁷ „Jiným podobným zařízením“ zákon, v tomto případě Listina, opět reflektuje vývoj technologií a nenechává nic náhodě, neboť lze pod tento pojem podřadit mnohá zařízení moderní doby.⁶⁸

Dle J. Seidla je dokazování vždy spojeno se zásahem do nějakého základního práva.⁶⁹ Ve spojitosti se zásahy do soukromí uvádí, např. povinnost svědka vypovídat pravdu a nic nezamlčovat, i kdyby se jeho výpověď měla týkat prozrazení soukromí. Dle něj „jedná se o zákonná omezení, omezení však mohou být i takových práv, pro které žádné zákonné omezení Listina nepředpokládá, vždy je třeba hledat legitimní cíl, který tato omezení vyvažují.“⁷⁰

K tomuto považuji vhodné doplnit názor K. Knapa, který se vyjádřil tak, že ze zásady veřejnosti jednání nelze dovozovat, že soukromí účastníků řízení, popř. svědků pozbylo právní ochrany, a proto nesmějí být uváděny skutečnosti z jejich soukromého života ve zpravodajství ze soudní síně. Za neoprávněný zásah se však považováno pouze uvedení informací ze soukromého života osoby, které by danou osobu umožnily identifikovat.

Je tedy dle něj vhodné pečlivě zkoumat důvody pro vyloučení veřejnosti v daném konkrétním případě.⁷¹ Ustanovení § 116 OSŘ stanoví jako jeden z důvodů pro vyloučení

⁶⁴ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 280 (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška). + čl. 10 odst. 3 Listiny

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 383. - Seidel cituje nálezy ÚS ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05.

⁶⁷ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 341 (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška).

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 386.

⁷⁰ Tamtéž, s. 9.

⁷¹ Knap Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004, 342-343.

veřejnosti ohrožení důležitého zájmu účastníka, přičemž toto posouzení musí být individuální v konkrétním případě a je na účastnících, aby tento důležitý zájem osvědčili.⁷²

Paragraf 116 odst. 2 OSŘ chrání důležité zájmy účastníka, ale nikoliv svědka či jiné osoby, což, dle mého názoru, není správné, neboť zákon neposkytuje možnost tyto osoby a jejich soukromí chránit. Proč by měly být chráněny pouze důležité zájmy účastníka, když soukromí svědka či jiných osob je rovnocenným zájmem? Dle mého názoru, je třeba hledat legitimní cíl dle J. Seidla, ale zároveň minimalizovat tyto zásahy, byť jde o zásahy legitimní. Pro takové případy by, dle mého názoru, měly být zákonné možnosti, přičemž jednu z nich by mohla přinést novela právní úpravy § 116 odst. 2 OSŘ do budoucna.

Výslovně bylo právo na soukromí začleněno do osobnostního práva novelou v roce 1991. Právo na soukromí zahrnuje pozitivní a negativní složku. Každá fyzická osoba má právo se dle svého uvážení rozhodnout, zda dovolí, aby byly zpřístupněny skutečnosti týkající se jejího soukromí (pozitivní složka), zatímco podstatou složky negativní je její právo se bránit neoprávněným zásahům do této sféry. Právo na soukromí je pojato široce. V mnoha případech zásahy do dílčích práv jako jsou právo na jméno, podobu aj., bývají též zásahem do práva na soukromí.⁷³

O neoprávněném zásahu do práva na soukromí hovoříme, pokud tento zásah nemá důvod, který zákon uznává jako legitimní, a kterým jiná osoba získává o dotčené osobě informace pocházející z jejího soukromého života. Mezi tato narušení řadíme právě i pořizování obrazových a zvukových záznamů, pronikání do soukromých prostor, shromažďování informací o konkrétní osobě aj. Je vhodné uvést, že v praxi může docházet k velmi rozmanitým zásahům do této sféry, takže výčet těchto zásahů je pouze demonstrativní.⁷⁴

Cílem ochrany soukromí je tyto zásahy vyloučit, aby nebylo zasahováno do intimní sféry fyzické osoby, neboť její zachování je důležité pro vývoj osobnosti jako takové, a tím i pro vývoj celé společnosti a její současnou i budoucí prosperitu.⁷⁵

Dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva může být neoprávněným zásahem i odposlech telefonu, otevření a přečtení soukromé korespondence, sledování aj. Výjimky připouští právní úprava ve veřejném zájmu. Je to např. možnost odposlechu a záznamu

⁷² DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 814.

⁷³ KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004, s. 335.

⁷⁴ Tamtéž, s. 335.

⁷⁵ Tamtéž, s. 335.

telekomunikačního prostředku OČVTŘ, užití operativně pátracích prostředků aj.⁷⁶

„V ustanovení § 158d TR (Sledování osob a věci) jsou zakotveny přesné podmínky utajeného pořizování zvukových, obrazových nebo jiných záznamů osob, podmínky použití záznamu jako důkazu, stejně jako povinnost záznamy zničit, pokud nebyly při sledování zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení.“⁷⁷

3. 1. 2 Občanskoprávní ochrana osobnosti

„Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda jiného“.⁷⁸ Stěžejní zásadou osobnostního práva je zásada nedotknutelnosti osobnosti, tedy „nedotknutelnost lidské bytosti, stránek osobnosti včetně kupř. soukromí a rodinného života, projevů osobní povahy, jakož i nedotknutelnost výtvorů jako autorských děl či uměleckých výkonů.“⁷⁹

Tuto nedotknutelnost lze překonat pouze v několika případech. Jedná se o svolení, které je závislé na vůli dotčené osoby, nebo zákonnou licenci bez ohledu na vůli dotčené osoby. Dále může být nedotknutelnost osoby narušena v případech, kdy je třeba upřednostnit ochranu jiného zájmu nebo výkon jiného kolidujícího práva či svobody.⁸⁰

Ochrana osobnosti je považována za prioritu nejvyšší hodnoty v rámci občanského práva.⁸¹

3. 1. 3 Srovnání OZ a NOZ

Občanský zákoník z roku 1964⁸² upravoval ochranu osobnosti v ustanoveních § 11 až § 16. Jednalo se o úpravu relativně samostatnou, ne však komplexní,⁸³ proto konkrétně v této oblasti občanského práva je vidět tendenci úpravu rozšiřovat a ucelovat.

Za stěžejní byly v OZ považovány ustanovení § 11 a § 12, přičemž § 11

⁷⁶ Tamtéž, s. 336-337.

⁷⁷ KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

⁷⁸ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČ, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 114.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ ELIÁŠ, Karel a kol (ed). *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 104.

⁸² dále jen „OZ“

⁸³ FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol (ed). *Občanský zákoník. Komentář*. I díl. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 72.

demonstrativně⁸⁴ specifikoval konkrétní zájmy osoby, které byly v rámci ochrany osobnosti chráněny. Ochrana těchto zájmů zůstává stále. Jedná se o ochranu „zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.“

Přestože úprava ochrany podoby a soukromí v NOZ vychází z ustanovení § 11 a § 12 OZ, dochází k jejímu upřesnění.⁸⁵ Je nově rozšířena ochrana o právo na život v příznivém životním prostředí. NOZ z OZ přejímá také zásadu stanovenou v § 12 odst. 1 OZ tedy, že „písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejich projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.“⁸⁶

Zatímco stará úprava obsahovala jen několik ustanovení, ochrana osobnosti v NOZ je upravena v § 81 až § 117.⁸⁷ Právní úprava byla značně rozšířena. Nově je rozšířena také postmortální ochrana dotčené osoby na osoby blízké. Dosud toto právo náleželo jen manželovi, rodičům a dětem dotčené osoby.⁸⁸

Pro účely této práce jsou důležitá ustanovení § 84-90 NOZ, která se zabývají podobou a soukromím osoby. Pokud přejdeme k ochraně práva k podobizně, základním ustanovením je § 84 NOZ, který stanoví, že „zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.“

Tento souhlas se pak váže i k následnému rozmnožování či rozšiřování takového díla obvyklým způsobem, pokud toto rozmnožování či rozšiřování mohla osoba v konkrétním případě předvídat.⁸⁹

Takový souhlas lze dle § 87 odst. 1 NOZ odvolat, a to i v případě, že jej osoba udělila na určitou dobu. Paragraf 87 odst. 2 NOZ však stanoví, že bylo-li svolení uděleno na určitou dobu a následně odvoláno před jejím uplynutím, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, musí být osobou odvolávající souhlas nahrazena škoda způsobená tímto odvoláním. Odvolávající osoba nahradí škodu z tohoto odvolání vzniklou osobě, které bylo svolení uděleno, neboť toto odvolání souhlasu nemá být k tíži osoby, která důvodně spoléhala na to, že souhlas odvolán nebude.⁹⁰

⁸⁴ TELEČ, Ivo. *Svolení, nebo zákonné licence v právu osobnostním*. Právní rozhledy, 2007, roč. 15, č. 24, s. 879.

⁸⁵ NESNÍDAL, Jiří (ed). *Občanský zákoník I. s komentářem*. Český Těšín: Poradce, s.r.o., 2012, s. 31.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Ochrana osobnosti a nový občanský zákoník (bulvární deníky)* [online]. muj-pravnik.cz, 28. ledna 2014, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/ochrana-osobnosti-a-novy-obcansky-zakonik-bulvarni-deniky/>>.

⁸⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 51.

⁸⁹ NESNÍDAL: *Občanský zákoník I. s komentářem*, s. 31.

⁹⁰ Tamtéž.

Svolení je právním jednáním, jehož forma není zákonem předepsána. Může být dáno výslovně, ale lze jej dovodit i z konkludentního jednání osoby oprávněné tento souhlas udělit.⁹¹ Svolení může být k bezúplatnému nebo úplatnému použití, pokud se jedná např. o použití pro obchodní účely, reklamu apod.⁹² V každém případě platí, že rozsah svolení musí být vykládán restriktivně, tj. svolení lze udělit pouze k takovému využití, jehož rozsah osoba jej udělující předvíдалa, resp. mohla předvídat.⁹³

Do soukromí jiného nesmí být zasahováno, pokud k tomu není dán legitimní důvod.⁹⁴ „*Neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti je jednání směřující proti osobní a mravní integritě fyzické osoby, která je objektivně způsobilá snížit její důstojnost, vážnost a čest a které ohrožuje její postavení a uplatnění ve společnosti.*“⁹⁵

„*Občanský zákoník vychází z pojetí, že soukromá osoba může narušit soukromý prostor člověka jen s jeho svolením (veřejná moc jen s výslovným povolením zákona).*“⁹⁶

V některých případech je tedy, jak jsem již uváděla výše, svolení konkludentní. Jedná se např. o případy, kdy soukromá instituce⁹⁷ označí své prostory upozorněním, že jsou kamerově monitorovány. Je předpokládán konkludentní souhlas osoby, která do prostor takto označených vstoupí.⁹⁸

Je stanoven demonstrativní výčet, co se rozumí neoprávněnými zásahy do soukromí. „*Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořizené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.*“⁹⁹

Pokud bylo neoprávněně zasaženo do osobnostních práv, může dotčená osoba žádat, aby bylo od zásahu upuštěno, aby byl odstraněn škodlivý následek tímto zásahem způsobený, nebo aby byla takováto újma nahrazena.¹⁰⁰

⁹¹ KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004, s. 339.

⁹² HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČ, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 131.

⁹³ KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004, s. 340.

⁹⁴ § 86 NOZ

⁹⁵ DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 16 - rozsudek NS ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. 28 Cdo 983/2002.

⁹⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 53.

⁹⁷ např. banka

⁹⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 54.

⁹⁹ § 86 NOZ

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 51.

Ani legitimní zásahy však nesmí být nepřiměřené a v rozporu s oprávněnými zájmy dotčené osoby.¹⁰¹ Tuto zásadu výslovně upravuje §90 NOZ. V OZ se přiměřenost zásahu vztahovala pouze na vědeckou, uměleckou a reportážní licenci. Nyní je rozšířena i na licenci úřední a na dvě nové zákonné licence v § 88 NOZ.

Důvody, které vylučují neoprávněnost zásahu, stanovuje zákon. Paragraf 88 odst. 1 NOZ nově uvádí zákonnou licenci v případech, kdy je podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořízen nebo použit „*k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.*“ V tomto případě se může jednat např. o záznamy na kamerových systémech v obchodních centrech.¹⁰² Paragraf 88 odst. 2 NOZ následně přidává i nutnost svolení, pokud někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu. Toto ustanovení je možné aplikovat na pořizování nahrávek z jednání zastupitelstev¹⁰³ nebo na projev kandidáta na obecního zastupitele na veřejném shromáždění.¹⁰⁴ Bohužel tato zásadní změna v §88 NOZ není v důvodové zprávě k NOZ dostatečně komentována.¹⁰⁵

Ustanovení § 88 NOZ tedy rozšiřuje zákonné licence, neboť v OZ byla upravena licence umělecká, vědecká a zpravodajská (§ 12 odst. 3 OZ) a licence úřední (§ 12 odst. 2 OZ), přičemž licence v § 12 odst. 3 byly dovoleny pouze výjimečně. Všechny tyto licence nazýváme jako bezúplatné zákonné licence a nyní jsou upravené v § 88-89 NOZ.¹⁰⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že důkaz je nezákonný, pokud nebylo uděleno svolení k jeho pořízení osobou, kterou záznam zachycuje, nebo k tomu nebyl dán legitimní důvod (zákonná licence).¹⁰⁷

Dále považuji za vhodné uvést, že ochrana osobnostních práv jednotlivce je zaručena i v rodinném prostředí. Je tedy zaručena ochrana těchto práv před zásahy rodinných příslušníků. Jsou to situace, kdy např. manželka bez svolení manžela neoprávněně nahlédne do jeho korespondence či si přečte jeho sms zprávy. Tuto ochranu lze však za určitých situací

¹⁰¹ KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004, s. 340.

¹⁰² GÜRLICH, Richard. *Ochrana podoby a soukromí člověka dle NOZ* [online]. businessinstitut.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://www.businessinstitut.cz/ochrana-podoby-a-soukromi-cloveka-podle-noz>>.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 51.

¹⁰⁵ SÝKORA, Jan. Přípustnost důkazu obrazovými a zvukovými záznamy v civilním dokazování. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 12, s. 538.

¹⁰⁶ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČ, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 132.

¹⁰⁷ TELEČ, Ivo. *Svolení, nebo zákonné licence v právu osobnostním*. Právní rozhledy, 2007, roč. 15, č. 24, s. 881

prolomit. Je to např. situace, kdy manželka prokazuje rozvrat manželství dopisy, které byly adresovány manželovi.¹⁰⁸

NOZ měl vliv i na novelizaci OSŘ, kdy došlo ke změně věcné příslušnosti pro spory z oblasti ochrany osobnosti z krajských soudů na soudy okresní (§ 9 odst. 1, 2 OSŘ). Místní příslušnost zůstala nezměněna. Je stále určována dle obecného soudu žalovaného (§84 OSŘ).

3. 1. 4 Přínos NOZ

Díky NOZ jsme se dočkali značného rozšíření problematiky ochrany osobnosti, v čemž je, dle mého názoru, přínos. Domnívám se, že i upřesnění ochrany podoby a soukromí bylo nezbytné. Co se týče naší problematiky kolidujících zájmů na ochraně osobnosti a spravedlivého procesu, je v nové právní úpravě přidána zákonná licence, a to konkrétně v § 88 odst. 1 NOZ, kdy svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí „*k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob*“, které se týká např. nahrávek kamerového systému obchodních center.

Myslím si, že toto ustanovení usnadní problém dokazování a přípustnost takového důkazního prostředku u soudu, avšak co vše se rozumí „*výkonem nebo ochranou jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob*“, stanoví, dle mého názoru, hlavně judikatura do budoucna, neboť opět není jisté záměrem vždy potlačit právo na ochranu osobnosti před výkonem či ochranou jakéhokoliv práva.

Stále se tak, dle mého názoru, bude hodnotit konkrétní výkon či ochrana práva v daném případě, bude se přihlížet ke konkrétním okolnostem konkrétního případu a bude se uplatňovat test proporcionality, kterým se budu ještě zabývat. Domnívám se, že jakákoliv jiná aplikace tohoto ustanovení není možná. Což lze podpořit i ustanovením § 90 NOZ, dle kterého „*zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového i obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.*“ V tomto ustanovení shledávám tedy princip jisté proporcionality, který je pro občanské právo příznačný, a nevidím v nové úpravě rozdíl oproti úpravě v OZ, co se týče její aplikace.

¹⁰⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 52.

3. 1. 5 Ochrana osobnosti dle zákona o ochraně osobních údajů

Vedle zmiňované úpravy v předpisech občanského práva, jsou osobnostní práva chráněna i předpisy práva veřejného, především úpravou zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů.¹⁰⁹

Režimu tohoto zákona podléhají kamerové systémy, které obrazově zaznamenávají osoby. Tyto systémy mohou sloužit pro účely ochrany osob, jejich majetku či jako prevence proti trestné činnosti apod. Jedná se o kamerové systémy policie, obcí, ale i soukromých subjektů.¹¹⁰ Často bývají tyto kamerové systémy také využívány k monitoringu zaměstnanců.¹¹¹

Zaměstnavatel má oznamovací povinnost vůči Úřadu pro ochranu osobních údajů ještě před zahájením monitoringu. Na základě tohoto oznámení se zaměstnavatel stává správcem osobních údajů za předpokladu, že je záznam později používán k identifikaci osob.¹¹²

Je však v zásadě vhodnější, aby se nejprve zaměstnavatel pokusil zabezpečit sledovaný účel jinak, neboť se tak nevystavuje riziku možnosti neoprávněného zásahu do osobnostních práv zaměstnance a riziku následného sankčního postihu ze strany Úřadu pro ochranu osobních údajů.¹¹³

Za předpokladu, že se zaměstnavatel opravdu uchýlí k zaznamenávání zaměstnanců kamerovým systémem, tedy účelu nelze dosáhnout jinak, musí být respektovány zákonné podmínky v zákoně o ochraně osobních údajů, zákoníku práce a občanského zákoníku, aby k neoprávněným zásahům do práv zaměstnanců nedocházelo.¹¹⁴

3.2 Právo na spravedlivý proces

Jak již bylo zmíněno, ústavně konformní průběh dokazování a úplné a správné zjištění skutkového stavu je důležitým předpokladem pro zajištění práva na spravedlivý proces. Porušení práva na spravedlivý proces může mít za následek zrušení soudního rozhodnutí.

¹⁰⁹ Rozsudek NS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

¹¹⁰ KOHOUT, Lukáš. *Úskali videomonitoringu zaměstnanců* [online]. epravo.cz, 21. února 2011, [citováno 20. 5. 2014] Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uskali-videomonitoringu-zamestnancu-80128.html>>.

¹¹¹ ŠEBESTA, Kamil, BOUČKOVÁ, Jana. *Využívání kamerového systému z pohledu zákona o ochraně osobních údajů* [online]. epravo.cz, 6. října 2010, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyuzivani-kameroveho-systemu-z-pohledu-zakona-o-ochrane-osobnich-udaju-66983.html>>.

¹¹² KOHOUT, Lukáš. *Úskali videomonitoringu zaměstnanců* [online]. epravo.cz, 21. února 2011, [citováno 20. 5. 2014] Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uskali-videomonitoringu-zamestnancu-80128.html>>.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž.

Zaručení tohoto práva je jedním z principů právního státu.¹¹⁵

Obsah práva na spravedlivý proces konkretizoval Evropský soud pro lidská práva výkladem článku č. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod takto:¹¹⁶ „ačkoliv zaručuje právo na spravedlivý proces, nestanoví žádná pravidla pro přípustnost důkazů, což je v první řadě záležitostí vnitrostátní úpravy. Soud tak nemůže vyloučit z principu a abstraktně jako nepřipustný každý protiprávně získaný důkaz a může se pouze ujistit, zda byl proces spravedlivý jako celek.“¹¹⁷ „Otázku protiprávních důkazů je proto třeba řešit výhradně za pomoci vnitrostátní právní úpravy a zaměřit se na judikaturu Ústavního soudu. Pod rozsah čl. 36 odst. 1 Listiny již nepřipustné důkazy nepochybně spadají.“¹¹⁸

Co se týče čl. 36 odst. 1 Listiny, který stanoví, že „každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu“ - jedná se o obecnou klauzuli spravedlivého procesu, jejíž obsahem jsou práva, která byla dovozena judikaturou.¹¹⁹ Adresátem těchto práv je každý účastník řízení.

Nepřipustění důkazu může pro navrhovatele znamenat porušení tohoto práva, avšak připuštění důkazu získaného v rozporu se zákonem, zakládá porušení stejného práva druhé strany sporu, neboť neoprávněně zasáhne do jejich osobnostních práv. To je důvodem problematičnosti těchto případů a je k nim třeba přistupovat s ohledem na jejich konkrétní okolnosti. Dle I. Telce je možným řešením test poměrnosti cíle a prostředku.¹²⁰

¹¹⁵ PŘIDAL, Ondřej. Právo na spravedlivý proces v civilním řízení. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 20, s. 731.

¹¹⁶ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...* s. 382.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 382. - Seidel cituje rozsudek VS ESLP ze dne 12. 7. 1988 ve věci Schenk proti Švýcarsku

¹¹⁸ Tamtéž, s. 2.

¹¹⁹ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 742. (autor konkrétní části komentáře Pospíšil Ivo)

¹²⁰ TELEČ, Ivo. *Svolení, nebo zákonné licence...*, s. 881.

4 Řešení kolize

Kolize základních práv nastává zejména v souvislosti s ochranou všeobecných osobnostních práv.¹²¹ Jejich nositeli jsou subjekty občanského soudního řízení. Tyto subjekty mají odlišné zájmy, které mohou v řízení odlišně uplatňovat, což je příčinou jejich kolize.¹²² „V případě všech omezení základních práv jde o řešení napětí mezi důležitými a přitom kolidujícími individuálními právními pozicemi jednotlivých osob nebo o kolizi mezi právní pozicí jednotlivce a zájmem společnosti.“¹²³

Jednou ze zásad občanského práva je zásada přiměřenosti, resp. proporcionality, která znamená vyvažování právních pozic subjektů řízení tak, aby bylo dosaženo spravedlnosti.¹²⁴ V případě, že v občanskoprávních vztazích dochází ke kolizi subjektivních práv, je nutné uvážit, které subjektivní právo, které často vychází ze základních práv a svobod, bude třeba v konkrétním případě upřednostnit. Pro řešení těchto střetů byl ve 20. století zejména ve Francii a Německu vytvořen tzv. test proporcionality.¹²⁵

4. 1 Test proporcionality

Ve své podstatě tento test sleduje, aby v každém konkrétním případě „použité prostředky byly přiměřené sledovanému cíli.“¹²⁶ Tento test se používá i na kolizi právních principů, avšak neuplatní se na případy kolize právních norem.¹²⁷ Při řešení kolize je tedy třeba vždy uvážit, zda se jedná o kolizi právních norem, nebo se ve skutečnosti jedná o základní práva a svobody, aby mohl být test proporcionality správně použit, případně nepoužit.¹²⁸

Konkrétní podoba testu proporcionality není jednotná. E. Wagnerová dělí test proporcionality na tři kroky: „vhodnost či způsobilost prostředku pro dosažení určitého účelu (cíle), potřebnost (nutnost) použití právě a jenom zákonodárcem vybraného prostředku, proporcionalita (v užším smyslu) neboli přiměřenost zákonodárcem vybraného prostředku

¹²¹ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEC, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 28.

¹²² WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 23 (autor této konkrétní části komentáře přímo Wagnerová Eliška).

¹²³ Tamtéž, s. 24.

¹²⁴ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEC, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 53.

¹²⁵ Tamtéž, s. 28.

¹²⁶ Tamtéž, s. 28.

¹²⁷ Tamtéž, s. 28-29.

¹²⁸ Tamtéž, s. 29.

v relaci k dotčenému právnímu statku - základnímu právu.“¹²⁹

I. Telec rozšiřuje test proporcionality o další dva kroky, konkrétně o požadavek existence legitimního cíle a minimalizace zásahu. Ve své podstatě testují tato hlediska:

1. **Legitimní cíl.** Požadavkem tohoto kroku je, aby zásah do základního práva byl přípustný pouze za předpokladu, že sleduje legitimní cíl. Pokud posuzovaný cíl nenaplnuje požadavek legitimního cíle, tedy požadavky prvního kroku, není třeba dále přistupovat k dalším krokům tohoto testu.¹³⁰
2. **Vhodnost, způsobilost.** V tomto kroku se již posuzuje „vztah mezi použitými prostředky a sledovaným cílem.“¹³¹ Výsledkem tohoto kroku je zjištění, zda lze s pomocí konkrétního zásahu, resp. institutu, přiblížit požadovaný cíl. Pokud dosažení sledovaného cíle neumožňuje, není proporcionalita dána.¹³²
3. **Potřebnost.** Úkolem tohoto kroku je uvážit, zda není možné sledovaného cíle dosáhnout za použití jiných institutů či prostředků účelněji, tj. zda by jiné instituty nebo prostředky nezasahovaly do konkrétního základního práva a svobody vůbec nebo by bylo toto omezení menší. Kritériem je tedy intervenční minimum. Požadavek potřebnosti nebude naplněn, pokud je možné dosáhnout téhož výsledku použitím jiného prostředku, který způsobí mírnější omezení.¹³³
4. **Závažnost obou kolidujících práv.** V tomto kroku jsou viditelné rozdíly mezi praxí soudů. Tento krok není obligatorním. Aplikuje ho v některých případech např. Ústavní soud ČR, ale Evropský soudní dvůr nikoliv.¹³⁴ Tento krok se provádí v případě, že

¹²⁹ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 24-25. (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška)

¹³⁰ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEC, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 29.

¹³¹ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 27. (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška)

¹³² HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEC, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 29.

¹³³ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 27. (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška)

¹³⁴ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEC, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 29.

nebyl nalezen institut, který by méně omezoval nebo zcela vůbec nezasahoval do řešeného základního práva.¹³⁵

5. Po zhodnocení závažnosti obou kolizních práv se přistupuje k pátému kroku, kterým je **test minimalizace zásahu**. Zkoumá se, zda zásah konkrétního použitého prostředku není nepřiměřený, tedy zda bylo využito všech možností s cílem minimalizovat zásah do řešeného základního práva druhé strany.¹³⁶

Dle mého názoru, je tento pátý krok nadbytečný, neboť jeho aplikaci shledávám již v kroku potřebnosti, kde se také hledá ono intervenční minimum¹³⁷ a jiné možné účelnější instituty a prostředky, které by narušily chráněné zájmy co nejméně. Ovšem myslím si, že tento krok může být vhodnou pojistkou, kterou jistě tato citlivá problematika uvítá.

4. 1. 2 Test poměrnosti cíle a prostředku

Obecnou rovinu testu proporcionality jsem uvedla a dále se budu zabývat aplikací tohoto testu v oblasti ochrany osobnosti.

Pokud dojde ke středu osobnostního práva a jiného práva či svobody, popř. ke střetu s uplatňováním některého veřejného statku, používá se tzv. test poměrnosti cíle a prostředku. Tento test má i jiné využití, např. pro účely tvorby nových zákonů nebo účely abstraktní kontroly ústavnosti.¹³⁸

Při rozhodování, které subjektivní právo je třeba upřednostnit, je nutné zvážit vzájemný poměr těchto dvou kolidujících práv. Dochází tedy k upřednostnění jednoho konkrétního subjektivního práva před druhým. Toto upřednostnění (resp. tvrzení) je pak následně ověřováno testováním, kterým se potvrdí nebo vyvrátí.¹³⁹

„[...] *při posuzování proporcionality cílů a použitých prostředků může v praxi nastat celá škála různých modalit; nelze, proto dát jednotný a univerzálně použitelný návod, jak má být prováděn.*“¹⁴⁰ Podstata testu však spočívá v dosažení proporcionality, přičemž je zakázán

¹³⁵ Tamtéž, s. 30.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 27. (autor této části komentáře přímo Wagnerová Eliška)

¹³⁸ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČEK, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 121.

¹³⁹ Tamtéž, s. 122.

¹⁴⁰ Rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

nadměrný zásah do práva či svobody. Při používání testu proporcionality je tedy důležitý subjektivní úsudek. Pro zjištění poměru spravedlivého cíle zásahu a spravedlivého prostředku zásahu musíme zjistit dle I. Telce skutkový děj a provést jeho právní kvalifikaci, vyvodit logický úsudek, provést zhodnocení testovaných hledisek a procítit újmu.¹⁴¹

Jen tímto postupem dosáhneme právního názoru, který bude odůvodňovat konkrétní rozhodnutí ve věci. Testovanými hledisky jsou: legitimita cíle, nezbytnost dosažení tohoto cíle, šetrnost toho prostředku, přičemž je třeba volit ten, který minimalizuje újmu, a poslední je hledisko přiměřenosti zásahu.¹⁴² Tímto testem je dosaženo rozhodnutí, které je podepřeno zhodnocením důkazů přiměřenosti zásahu k cíli. Rozeznáváme tyto možné důkazy:

- a) **důkaz empirický** - hodnotíme zásah např. co do jeho rozsahu a následků
- b) **důkaz systémový** - hodnotíme zařazení dotčeného práva nebo zásahu v právní soustavě
- c) **důkaz kontextový** - hodnotíme další možné nežádoucí dopady, ke kterým dojde při upřednostnění jeho práva či svobody nad druhým
- d) **důkaz hodnotový** - hodnotíme smysl a význam kolidujících hodnot v rámci uznávaného pořadí hodnot.¹⁴³

¹⁴¹ HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČ, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 122.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž, s. 122-123.

5 Srovnání s trestním řízením

České literatury ani časopiseckých článků zabývajících se problematikou účinnosti důkazů v trestním řízení není mnoho.¹⁴⁴

Co se týče zásad trestního řízení, i zde nacházíme zásadu přiměřenosti (zdrženlivosti). Dle této zásady OČVTŘ musí při provádění dokazování šetřit občanská práva zakotvená v Listině základních práva a svobod ČR, a tím tak co nejméně zasahovat do práv a svobod občanů ČR. Dále musí respektovat i mezinárodní smlouvy, kterými je ČR vázána.¹⁴⁵

„*Za důkaz může sloužit vše, čím lze přispět k objasnění věci.*“¹⁴⁶ Touto formulací je dle Nejvyššího soudu vyjádřeno i to, „*že důkaz musí mít vztah k objasňované věci a musí být způsobilý prokázat či vyvrátit dokazovanou skutečnost.*“ Nelze vyloučit konkrétní úkon jako důkazní prostředek pouze z důvodu, že ho zákon neupravuje. Důkazními prostředky mohou být opět obrazové a zvukové záznamy pořízené soukromou osobou, ovšem s tím rozdílem, že mohou být použity jako důkazní prostředek, i když byly získány bez vědomí osob na nich zaznamenaných.¹⁴⁷ Touto nenutností souhlasu osoby se odlišuje použitelnost těchto záznamů v trestním řízení od jejich použitelnosti v řízení civilním, ve kterém se tento souhlas vyžaduje.¹⁴⁸

Rovněž lze v trestním řízení použít záznamy, které byly opatřeny při použití operativně pátracích prostředků, a lze použít i záznam telekomunikačního provozu.¹⁴⁹

Při hodnocení důkazu v trestním řízení hodnotí soud závažnost, zákonnost, pravdivost, věrohodnost.¹⁵⁰ Soud bude při hodnocení důkazu hodnotit jako první hledisko jeho zákonnost. Zjistí-li soud absolutní neúčinnost důkazu, nemusí se dále zabývat ostatními hledisky.¹⁵¹

I důkazy, které nejsou závažné, pravdivé, zákonné, jsou důkazem ve smyslu výsledku procesního dokazování, ale jsou u nich stanoveny různé procesní důsledky. Pokud se zaměříme právě na důkazy nezákonné, možným důsledkem je nepoužitelnost důkazu v trestním řízení.¹⁵²

¹⁴⁴ NETT, Alexandr. *K problematice neúčinných důkazů v trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1995, s. 3.

¹⁴⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 379.

¹⁴⁶ § 89 odst. 2 TŘ

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2009, 8 Tdo 583/2009.

¹⁴⁸ s některými výjimkami např. pokud nejde o tzv. „*projevy osobní povahy*“

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 379.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 401.

¹⁵² Tamtéž, s. 373.

Trestní řád nemá obecné ustanovení, které by důsledky porušení předpisů o dokazování stanovilo. Pouze § 89 odst. 3 stanoví, že „*důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, které takového donucení nebo hrozby donucení použila.*“¹⁵³ Toto ustanovení bylo do trestního řádu vloženo novelou č. 178/1990 Sb., ke které došlo v souvislosti s převzetím závazku z Úmluvy proti mučení a jinému nelidskému, či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹⁵⁴

E. Bruna je názoru, že obsah tohoto ustanovení je společný i pro civilní řízení,¹⁵⁵ s čímž, dle mého názoru, není možné nesouhlasit, neboť jak by při dovolení použití důkazů získaných nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení v jakémkoliv řízení, mohly být zachovány základní právní jistoty, resp. atributy právního státu vůbec?

Dále z ustanovení § 89 odst. 3 vyplývá absolutní neúčinnost takového důkazu, což je automatický důsledek porušení předpisů o dokazování, ke kterému se přihlíží z úřední povinnosti.

Absolutně neúčinný důkaz nelze zhojit, nelze k němu přihlížet a nelze použít v řízení před soudem, přičemž se nepřihlíží k tomu, zda by takový důkaz svědčil ve prospěch nebo v neprospěch obviněného.¹⁵⁶ Příkladem absolutní neúčinnosti důkazu je např. získání záznamu telekomunikačního provozu při nedodržení podmínek ustanovení § 88 TR, tj. např. pokud je proveden bez příkazu předsedy senátu nebo soudce.¹⁵⁷

Vedle absolutně neúčinného důkazu dále rozlišujeme i relativní neúčinnost důkazu. U takového důkazu lze vadu zhojit. Přihlížet se k němu nemůže, dokud není vada zhojena. Po zhojení však může být použit. Pro kompletnost, relativně neúčinným důkazem je např. důkaz výsledkem svědka, který má státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti. Důkaz lze použít pouze za předpokladu, že tato osoba bude následně této povinnosti zproštěna.¹⁵⁸

Pouze podstatná vada může způsobit absolutní nebo relativní neúčinnost důkazu. O podstatné vadě pak hovoříme v případě, že vada má vliv na správnost rozhodnutí.¹⁵⁹

Porušení předpisů o dokazování v trestním řízení má vliv na použitelnost důkazu a také na další postup v řízení.¹⁶⁰ Aby byla dodržena zákonnost dokazování, musí být dodrženo

¹⁵³ Tamtéž, s. 379.

¹⁵⁴ NETT: *K problematice neúčinných důkazů...*, s. 5.

¹⁵⁵ BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 181.

¹⁵⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 380-381.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 382.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 383.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 381.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 380-381.

několik předpokladů.

Prvním požadavkem je, aby důkaz pocházel z pramene stanoveného zákonem. Dle § 89 odst. 2 je v trestním řízení důkazem „*vše, co může přispět k objasnění věci.*“ Důkaz nemusí pocházet jen z v zákoně uvedených pramenů, protože jejich výčet je pouze demonstrativní. Důkaz tedy může být opatřen i z pramenů, které sám zákon nestanoví. TŘ nestanovuje nepřipustné prameny, tak činí pouze judikatura, která zakazuje např. detektor lži.¹⁶¹ Dalším předpokladem je opatření a provedení důkazu pouze subjektem, tedy OČVTŘ, který je k tomu v tom konkrétním jednotlivém úseku trestního řízení oprávněn a nebyl opatřen a proveden dříve, než to umožňuje zákon, tj. zejména před zahájením trestního stíhání.¹⁶²

Provedený důkaz se musí také vztahovat ke skutku, pro který bylo zahájeno trestní stíhání. K této problematice je třeba zmínit rozhodnutí č. 66/ 1999 Sb. rozh. tr., dle kterého „*je-li na základě svědeckých výpovědí sděleno obviněnému obvinění pro další trestný čin spáchaný jiným skutkem, je třeba k tomuto novému skutku svědky znovu vyslechnout, protože ta část jejich původní výpovědi týkající se tohoto nového skutku není procesně použitelným důkazem.*“¹⁶³

Zatímco trestní řád neobsahuje téměř žádná ustanovení o důsledcích porušení předpisů o dokazování, obsahuje četná ustanovení o zákazech důkazů. Tyto zákazy mohou spočívat v zákazu předmětu dokazování, zákazu důkazních prostředků či zákazu způsobu provedení důkazu.¹⁶⁴ Právě způsob provedení důkazu je důležitý pro naplnění posledního požadavku procesní přípustnosti důkazu v trestním řízení. Porušení způsobu provedení důkazu je nutné zkoumat v každém jednotlivém případě.¹⁶⁵

¹⁶¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 384. (Jelínek odkazuje na tr. rozhodnutí č. 8/1993).

¹⁶² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 385-386.

¹⁶³ Tamtéž, s. 388.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 380.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 388.

5. 1 Audiovizuální záznam pořízený soukromou osobou jako důkaz v trestním řízení

Trestní řád se nezabývá otázkou pořízení záznamu třetí osobou.¹⁶⁶ K problematice použitelnosti hlasového záznamu pořízeného soukromou osobou jako důkazu v trestním řízení se vyjádřil Nejvyšší soud¹⁶⁷ k námitce odvolatele. Ten namítal, že pořízení záznamu je v rozporu s § 11, § 12 odst. 1 OZ, neboť k jeho použití či pořízení nebylo dáno jeho svolení, a že pro tato zmíněná porušení zákona nelze použít záznam jako důkaz v trestním řízení. Nejvyšší soud odkázal na konstantní judikaturu, konkrétně na rozhodnutí 7/2008 Sb. rozh. tr., dle kterého „*může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, tedy s ohledem na ust. § 89 odst. 2 nelze apriori vyloučit možnost, aby byl k důkazu použit i zvukový záznam pořízený soukromou osobou bez souhlasu osoby, jejíž hlas je takto zaznamenán.*“¹⁶⁸

Na tuto situaci nelze dle Nejvyššího soudu (ani analogicky) aplikovat ustanovení § 88, které stanovuje postup pro získávání záznamu OČVTŘ.¹⁶⁹

Shodně i dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 je třeba rozlišovat mezi odposlechem telekomunikačního provozu prováděného OČVTŘ a pořizováním nahrávek soukromou osobou. Pro přípustnost je třeba také přihlížet k právu na soukromí osoby dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, k právu na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny. Při této kolizi zájmů „*soudy správně upřednostnily zájem na ochraně společnosti před závažnou trestnou činností*“, když byl tento záznam jako důkaz připuštěn.¹⁷⁰ Dle mého názoru, je zde zřejmá preference veřejného zájmu nad zachováním soukromí dotčené osoby.

Dle Nejvyššího soudu¹⁷¹ „*s ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. zásadně nelze vyloučit možnost použití zvukového záznamu, pořízeného soukromou osobou i bez souhlasu ostatních účastníků takového jednání*“, je však třeba respektovat výše zmíněné standardy ochrany lidských práv a také ochranu osobnosti dle občanského zákoníku.¹⁷²

¹⁶⁶ LIPAŤSKÝ, Jan, KUČERA, Petr. *Použitelnost záznamů pořízených soukromou osobou v rámci trestního řízení* [online]. epravo.cz, 10. října 2012, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pouzitelnost-zaznamu-porizenyh-soukromou-osobou-v-ramci-trestniho-rizeni-85539.html>>.

¹⁶⁷ Usnesení NS ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1340/2009.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ záznam pořízený OČVTŘ dle § 88 musí splňovat přísnější kritéria

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Usnesení NS ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007.

¹⁷² Tamtéž.

5. 2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Dle rozhodnutí NS je třeba rozlišovat odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděný OČVTŘ a záznam prováděný soukromou osobou. Pro odposlech a záznam telekomunikačního provozu jsou stanoveny přísnější požadavky upravené v § 88 a § 88a TR.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařízený OČVTŘ je přípustným zásahem do ústavně zaručeného práva dle čl. 13 Listiny, tedy do práva na zachování tajemství zpráv.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze nařídit pouze u zločinu s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let nebo pro taxativně vymezené trestné činy bez ohledu na trestní sazbu.¹⁷³ Za splnění těchto předpokladů ho může nařídit předseda senátu nebo v přípravném řízení státní zástupce, „*pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení.*“ Nesmí se však jednat o komunikaci mezi obhájcem a obviněným.

Příkaz k odposlechu a záznamu musí být písemný, odůvodněný a musí obsahovat lhůtu, po kterou bude prováděn. Tato lhůta nesmí překročit 4 měsíce, ale může být následně prodloužena. Samotný odposlech a záznam provádí Policie ČR. Výjimky z nutnosti příkazu předsedy senátu nebo soudce stanoví zákon v § 88 odst. 5 pro taxativně vymezené činy.

Aby mohl být tento záznam použit v trestním řízení jako důkaz, musí obsahovat protokol s uvedením místa, času, způsobu a obsahu tohoto záznamu, i údaj o osobě, která ho pořídila.¹⁷⁴

¹⁷³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013, s. 366.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 367.

6 Srovnání se správním řízením a řízením před správními soudy

Na rozdíl od trestního práva pro utajené pořizování audiovizuálních nahrávek orgány veřejné moci, které by byly způsobilé zasáhnout do soukromí osoby, není ve správním právu žádná právní opora. Nelze za ni považovat ani ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu, které stanoví, že „*k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy*“¹⁷⁵, přičemž „*režim důkazních prostředků je upraven v zásadě shodně s jinými procesními řády*.“¹⁷⁶ Právní opora v trestním řízení je zakotvena např. v § 158 trestního řádu, který stanoví podmínky pro utajené pořizování audiovizuálních záznamů.¹⁷⁷ Ve správním řízení tedy žádný podobný právní základ neexistuje.¹⁷⁸

„*Správní orgány nemohou takové nahrávky pořizovat, ale není vyloučeno pořízení takového důkazu soukromou osobou za podmínky, že tak činí nezávisle na veřejné moci*“¹⁷⁹, neboť i rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 7 As 7/2007 uvádí, že videozáznam, který pořídily soukromé osoby (novináři v souladu se zákonnou zpravodajskou licenci), není ve správním řízení a v řízení před správními soudy nepřipustný.

V souvislosti se správním řízením považují dále za vhodné uvést rozsudek NSS ze dne 4. 8. 2005, sp. zn. 2 As 43/2004, kde bylo judikováno, že „*samotným prováděním kontroly podnikatelské činnosti stěžovatelky*“ správní orgán nezasahuje do jejího soukromí.

V rozhodnutí NSS ze dne 18. listopadu 2011, sp. zn. 2 As 45/2010 byl nastíněn test proporcionality i pro přestupkové řízení. Jednalo se o případ řidiče automobilu, který neopatrným couváním způsobil škodu na jiném vozidle a spáchal tak přestupek, za který mu byla uložena správním orgánem pokuta ve výši 2000 Kč. Důkazním prostředkem v této věci byl kamerový záznam u sportovní haly pořízený soukromým subjektem.¹⁸⁰

Dle tohoto rozhodnutí by měl test proporcionality zahrnovat zvláště posouzení důvodů, pro které byl záznam proveden, posouzení intenzity jeho použití a dále okolností, za nichž byl záznam pořizován. Je však upozorňováno na to, že tento postup není aplikovatelný

¹⁷⁵ Rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 1 Afs 60/2009.

¹⁷⁶ MORÁVEK, Jakub. Kdy lze jako důkazní prostředek připustit záznam z kamerového systému? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 13, s. 459. Morávek cituje důvodovou zprávu ke správnímu řádu.

¹⁷⁷ judikát je již uváděn i na straně 16

¹⁷⁸ Rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 1 Afs 60/2009.

¹⁷⁹ KÜHN, Zdeněk. *K připustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

¹⁸⁰ Rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

na každý z různorodých případů, které mohou v praxi nastat.¹⁸¹ I z tohoto rozhodnutí je tedy patrná nemožnost univerzálního řešení pro všechny případy, ke které se neustále i já názorově přikláním. Z rozhodnutí vyplývá, že jednotný postup nelze nalézt ani v rámci přestupkového řízení.

V tomto rozhodnutí dále NSS judikoval, že je patrná existence rozdílu vnímání soukromí v obydlí a vnímání soukromí ve veřejných prostorech, které jsou označeny upozorněním, že probíhá kamerový monitoring.

Dále v odůvodnění rozsudku soud uvádí, že ESLP se dané problematice vyjadřuje tak, že *„běžný provoz bezpečnostních kamer sám o sobě, ať už na ulici nebo ve veřejných prostorech, jako jsou obchodní centra nebo policejní stanice, neaktivuje užití čl. 8 Úmluvy, neboť slouží legitimnímu a předvídatelnému účelu.“*¹⁸²

Situaci monitoringu, který ve své podstatě sledují pouze konkrétní pracovníci bezpečnostní služby, lze přirovnat k situaci, kdy je člověk na veřejném prostranství pozorován jinými procházejícími lidmi. Dle ESLP nelze tedy hovořit o soukromí na ulicích.¹⁸³

Dále byl vysloven závěr, že pokud záznam není způsobilý vzhledem k okolnostem daného případu zasáhnout do práva na soukromí, je takový záznam v sankčním řízení použitelný bez ohledu na to, zda osoba na něm zaznamenaná, vysloví s tímto použitím souhlas.¹⁸⁴

Shodně s již výše uvedeným, je třeba dle tohoto rozhodnutí odlišovat záznam pořízení přímo, či nepřímo orgánem veřejném moci na jedné straně a nahrávku pořízenou soukromou osobou na straně druhé. Pokud je tedy mezi pořizovatelem záznamu a osobou, která je tímto záznamem zachycena, vztah horizontální, nelze takový záznam jako důkazní prostředek vyloučit.¹⁸⁵

Legitimní zásah je takový, ke kterému dá dotčená osoba souhlas, výslovný či konkludentní. Konkludentní souhlas dává osoba např. při vstupu do prostor, které jsou označeny upozorněním, že jsou monitorovány. Záznam vedoucí k identifikaci dotčené osoby je zpracováním osobních údajů podléhající režimu zákona o ochraně osobních údajů.

Kamerový systém musí být dále řádně registrován u Úřadu pro ochranu osobních údajů, a to kvalifikovaným oznámením. Bez tohoto oznámení bude muset být potencionální důkazní prostředek (záznam) podroben celkovému posouzení, zda byl zpracován v souladu se

¹⁸¹ Rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 1 Afs 60/2009.

¹⁸² Rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Srov. rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2008, sp. zn. As 12/2008.

zákonem.¹⁸⁶

Dle usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 nesplnění oznamovací povinnosti¹⁸⁷ je přestupkem, avšak nemá za následek absolutní neúčinnost důkazu získaného průmyslovou kamerou. Jde o administrativní pochybení ve vztahu ke správnímu orgánu, které však nemusí znamenat neoprávněnost instalace kamerového zařízení a následnou nepřipustnost důkazního prostředku tímto zařízením pořízeného.¹⁸⁸

V hlavě VII. zákona¹⁸⁹ o ochraně osobních údajů nalezneme výčet správních deliktů související s neoprávněnou správou či zpracováním osobních údajů a také s porušením mlčenlivosti při této správě či zpracování.¹⁹⁰

Zákon¹⁹¹ stanoví pokutu 5 000 000 Kč v případě, že fyzická osoba v postavení správce nebo zpracovatele při zpracování osobních údajů některým ze způsobů dle § 44 odst. 2,¹⁹² „ohrozí větší počet osob svým neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života.“

Pokud se jedná o zpracovatele nebo správce osobních údajů, který je fyzickou nebo právnickou osobou, která podniká podle zvláštních předpisů, zvyšuje se pokuta za toto ohrožení většího počtu osob tímto neoprávněným zasahováním na 10 000 000 Kč.¹⁹³

Správní delikty, které jsou porušením zákona o ochraně osobních údajů, projednává v prvním stupni sám Úřad pro ochranu osobních údajů¹⁹⁴ a při stanovení výše pokuty je přihlíženo především k „závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání

¹⁸⁶ Rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

¹⁸⁷ dle § 16 zákona o ochraně osobních údajů

¹⁸⁸ Usnesení ÚS ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09.

¹⁸⁹ Zákona o ochraně osobních údajů.

¹⁹⁰ Zákon o ochraně osobních údajů - hlava VII.

¹⁹¹ § 44 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů a o změně některých předpisů souvisejících

¹⁹² „Fyzická osoba se jako správce nebo zpracovatel dopustí přestupku tím, že při zpracování osobních údajů

a) nestanoví účel, prostředky nebo způsob zpracování [§ 5 odst. 1 písm. a) a b)] nebo stanoveným účelem zpracování poruší povinnost nebo překročí oprávnění vyplývající ze zvláštního zákona,

b) zpracovává nepřesné osobní údaje [§ 5 odst. 1 písm. c)],

c) shromažďuje nebo zpracovává osobní údaje v rozsahu nebo způsobem, který neodpovídá stanovenému účelu [§ 5 odst. 1 písm. d), f) až h)],

d) uchovává osobní údaje po dobu delší než nezbytnou k účelu zpracování [§ 5 odst. 1 písm. e)],

e) zpracovává osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů mimo případy uvedené v zákoně (§ 5 odst. 2 a § 9),

f) neposkytne subjektu údajů informace v rozsahu nebo zákonem stanoveným způsobem (§ 11),

g) odmítne subjektu údajů poskytnout požadované informace (§ 12 a § 21),

h) nepřijme nebo neprovede opatření pro zajištění bezpečnosti zpracování osobních údajů (§ 13),

i) nesplní oznamovací povinnost podle tohoto zákona (§ 16 a § 27).“

¹⁹³ § 45 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů

¹⁹⁴ § 46 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů

a k okolnostem, za nichž bylo protiprávní jednání spácháno.“¹⁹⁵ Pokuta je splatná do 30 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým byla Úřadem uložena.¹⁹⁶

„Nepoužitelnost důkazů lze vyvozovat v každém konkrétním případě zvlášť, a to především s ohledem na charakter vady řízení, vliv na konkrétní důkaz a význam tohoto důkazu pro řízení.“¹⁹⁷ Toto výše uvedené se týká trestního řízení, ale lze to vztáhnout na správní řízení, neboť v tomto ohledu nejsou mezi těmito druhy řízení činěny principiální rozdíly.¹⁹⁸

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 4. 1997, sp. zn. 23 C 3/97 se týká situace, kdy žalobce namítal neexistenci svolení k použití zvukového záznamu jeho hlasového projevu jako důkazu v přestupkovém řízení.¹⁹⁹

Civilní soud se zde vyjadřuje takto: „žádný zákon neopravňuje občany k tomu, aby si mohli opatřovat důkazy pro účely správního, přestupkového, soudního či jiného řízení zachycováním projevů jiných fyzických osob osobní povahy, a to i přes ustanovení procesních předpisů o tom, že za důkaz mohou v řízení sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci (...).“²⁰⁰

Veřejný ochránce práv se v Souhrnné zprávě o činnosti VOP za rok 2007 vyjádřil tak, že takové nahrávky mohou být v přestupkovém řízení, resp. správním řízení použity za předpokladu, že by porušení veřejného práva převyšovalo ochranu soukromí dotčené osoby.²⁰¹

V konkrétní přestupkové věci sp. zn. 4587/2005/VOP/MON Veřejný ochránce práv odlišuje pořizováním záznamů soukromými osobami, které podléhají režimu občanského zákoníku, od shromažďování osobních údajů z důvodů podnikatelských či administrativních dle režimu zákona o ochraně osobních údajů.

V oblasti veřejného práva, kde na jedné straně stojí stát chránící veřejný zájem a na straně druhé porušitel takového zájmu, je nutné přihlížet k předmětu veřejnoprávního vztahu.²⁰²

„Obecně lze říci, že pokud jde o použití osobních záznamů, střetávají se zde požadavky

¹⁹⁵ § 46 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů

¹⁹⁶ § 46 odst. 6 zákona o ochraně osobních údajů

¹⁹⁷ Usnesení ÚS ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 146. + Rozsudek KS v Ostravě ze dne 15. 4. 1997, sp. zn. 23 C 3/97.

²⁰¹ Tamtéž, s. 149.

²⁰² Tamtéž.

na ochranu soukromí obviněných (či jiných osob) s požadavkem na řádném zjištění skutkového stavu, a tím také prokázání trestného činu či správního deliktu a zjištění pachatele (...). ²⁰³

Ve své podstatě se tedy nečiní rozdíl mezi trestními činy a přestupky. „*I když je společenská nebezpečnost přestupků nižší než společenská nebezpečnost trestných činů, nelze předjímat, že zásah do veřejného zájmu chráněného normami přestupkového zákona práva je příliš malý, než aby ospravedlnil připuštění důkazů získaného bez souhlasu obviněného z přestupku. Oprávněnost připuštění takto získaného důkazu by tak měla být vždy v konkrétním případě předmětem úvahy správního orgánu. Správní orgán by zde měl posuzovat, zda je zásah do právem chráněného zájmu (...) takový, aby ospravedlnil zásah do osobnostních práv občana-pachatele.*“²⁰⁴

S tímto se ztotožňuji, neboť zastávám názor, že nelze univerzálně vyloučit použití obrazového a zvukového záznamu jen na základě úvahy, že je společenská škodlivost přestupků nižší než u trestných činů. Myslím si však, že by k této nižší míře společenské škodlivosti mělo být přihlíženo a použití takového důkazního prostředku v konkrétním případě uváženo správním orgánem. Opět tedy z uvedeného vyplývá skutečnost, že v žádném druhu řízení nelze problematiku přípustnosti důkazního prostředku řešit jednotným postupem.

²⁰³ Tamtéž, s. 150.

²⁰⁴ Tamtéž.

7 Judikatura - další rozdílné přístupy soudů

Jak jsem již nastínila i ve srovnání civilního řízení s řízením trestním a správním v samostatných kapitolách, existují různé přístupy soudů dle konkrétního druhu procesu.

Z uvedeného vyplývá, že v trestním řízení je možné použít jako důkazní prostředek obrazový či zvukový záznam bez souhlasu osoby, která je na takovém záznamu zachycena. V civilním řízení je odlišná situace s ohledem na rozebíranou ochranu osobnosti, kdy použitý záznam, který zachycuje danou osobu, smí být jako důkazní prostředek použit pouze za předpokladu, že je dán souhlas dotčené osoby, neboť tak stanoví NOZ.²⁰⁵

V rozsudku NS ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98²⁰⁶ se soud zabýval případem, kdy jako důkazní prostředek k prokázání hrubého porušení pracovní kázně měla být použita nahrávka telefonického hovoru. V odůvodnění se NS vyjádřil k pojmu zákonnost důkazů. V tomto judikátu je znázorněn restriktivní přístup, který nepřipouští žádné výjimky a nepřipouští tak žádný důkaz, který byl získán v rozporu se zákonem a jehož pořízení by znamenalo zásah do práv FO nebo PO.²⁰⁷

Tento restriktivní přístup by měl být aplikován soudy jednotně, ale jsou spíše hledány výjimky z uplatňování tohoto striktního dopadu nepřípustnosti důkazů.²⁰⁸

Jednou z výjimek je zužující výklad pojmu „*projevy osobní povahy*“. NS judikoval, že v některých případech není souhlas osoby nutný k tomu, aby byl důkaz použitelný v civilním soudním řízení. Jedná se o hovory fyzických osob týkající se výkonu povolání, obchodní či veřejné činnosti, hovory mezi společníky při výkonu obchodní činnosti aj. Takové situace nespádají pod ochranu osobnosti dle § 11 OZ.²⁰⁹

V souvisejícím rozsudku NS ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004 se činí rozdíl mezi osobní sférou a sférou zahrnující obchodní či podnikatelské aktivity, výkon povolání, obchodní nebo veřejnou činnost. V daném případě záznam z jednání společníků obchodní společnosti byl připuštěn jako důkazní prostředek, neboť se nejedná o projev osobní povahy.²¹⁰

Dalším z odlišných přístupů je využití tzv. zákonné licence pro účely dokazování. V takových případech není svolení osoby nutné, pokud se záznam použije k účelům úředním.

²⁰⁵ dříve OZ

²⁰⁶ publikovaném jako R 39/99

²⁰⁷ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 391

²⁰⁸ Tamtéž s. 14.

²⁰⁹ KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

²¹⁰ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*s. 394.

Dochází tedy ke spojení procesu dokazování se zákonnou licencí pro úřední účely.²¹¹ To lze však pouze v případech, kdy nad individuálními zájmy osoby dotčené převažuje veřejný zájem. Pouze v těchto případech tyto licence nahrazují souhlas dotčené osoby.²¹²

Dle ÚS je však tento přístup neústavní. ÚS se vyjadřuje tak, že úřední licence se vztahuje pouze na případy výslovně uvedené v zákoně, nikoliv tedy na každé soudní řízení. Dále se ÚS vyjadřuje k ustanovení § 125 OSŘ tak, že toto ustanovení není ustanovením výslovným (tedy je nekonkrétní), a proto nemůže být považováno za zákonnou licenci.²¹³

V této souvislosti je třeba opět zmínit náleží ÚS ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05,²¹⁴ který se týká ústavnosti tajně pořízeného záznamu telefonního hovoru, který byl použit k prokázání difamačních výroků. Dle ÚS: „každý má právo zaznamenávat své vlastní telefonické hovory“, avšak v tomto případě se nejedná o zákonnou úřední licenci, jak bylo namítáno, a proto nemůže být tento záznam u soudu použit s ohledem na ustanovení § 12 odst. 2 OZ, neboť je nepřipustný z důvodu nesouhlasu jedné z hovořících stran.²¹⁵

„Za projev úřední licence však nelze považovat každé řízení nebo jednání před soudem či jiným orgánem státu, ale jen případy, které výslovně upravuje zákon... Magnetofonový záznam telefonického hovoru fyzických osob je záznam projevů osobní povahy hovořících osob a takový záznam může proto být použit (i jako důkaz v občanském soudním řízení) zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru.“²¹⁶

Připuštěním takového důkazu by došlo k porušení tajemství dopravovaných zpráv dle čl. 13 Listiny a práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny.²¹⁷ Pokud ústavní předpisy připouštějí průlom do této ochrany, činí tak pouze v případech, kdy se jedná o výlučně o zájmy demokratické společnosti nebo o ústavně zaručená práva a svobody jednotlivce.²¹⁸ ÚS dodává, že takovým zájmem je potrestání trestných činů v rámci trestního řízení, avšak nelze takový zájem nalézt v civilním soudním řízení.²¹⁹

Dle Z. Kühna je nutný restriktivní výklad tohoto judikátu. Dle něj nemá docházet

²¹¹ Tamtéž, s. 395. + rozsudek NS ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/2004

²¹² Tamtéž, s. 395. + rozsudek NS ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/2004

²¹³ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 396. + náleží ÚS ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05 ze dne 13. 9. 2006.

²¹⁴ ÚS odkazuje na dřívější náleží ze dne 22. 1. 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000.

²¹⁵²¹⁵ KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

²¹⁹ Tamtéž.

k jeho mechanickému uplatňování, avšak judikatura tak hojně činí.

Ve smyslu čl. 8 Úmluvy je třeba odlišovat pořizování takových záznamů soukromou osobou od případů, kdy takový záznam pořizuje orgán veřejné moci. Tedy případy, kdy jde o soukromoprávní vztah od případů veřejnoprávních.

„*Mechanické srovnání civilního a trestního procesu, které cit. náleží I. ÚS 191/05 činí, je proto přinejmenším pochybné.*“²²⁰ Na veřejnoprávní vztah se uplatní, že „*státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“²²¹, na základě tohoto je možné tedy pořizovat záznamy, i když se týkají soukromí třetích osob. Soukromé osoby mohou „*činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“²²²

Omezení jsou dána ochranou třetích osob ve smyslu § 11 a násl. OZ. Ochrana osobnosti se vztahuje na projevy osobní povahy. Pokud osobní povahu nemají, to jsou takové, které se týkají např. výkonu povolání, ty lze použít bez souhlasu osob zaznamenaných.²²³

Další výjimkou je konkludentní souhlas volajícího.²²⁴ Jak již bylo řečeno, ÚS uznává právo každého na zaznamenávání vlastních telefonických hovorů. Pokud osoba zaznamenává vlastní hovor, nezasahuje tak do práv osob třetích na ochranu předávaných zpráv. Shodně s NS a VS v Olomouci existuje předpokládané povědomí, že může být hovor za dnes dostupných prostředků zaznamenán. Volající tak souhlasí i s možným pořízením záznamu tohoto hovoru.²²⁵

ÚS však odděluje pořízení takového záznamu od jeho následného použití a odmítá, že by mohl být takový záznam použit v civilním soudním řízení proti vůli volajícího.²²⁶ Myslím si, že toto oddělení je správné, neboť považuji za poněkud odvážnou i samotnou myšlenku, že volající souhlasí i možným pořízením záznamu tohoto hovoru, natož aby bylo dovozováno, že souhlasí i s jeho následným použitím proti své osobě u soudu.

NS se v rozsudku ze dne 4. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4172/2007 zabýval případem

²²⁰ KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

²²¹ čl. 2 odst. 3 Ústavy

²²² KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>. + čl. 2 odst. 4 Ústavy

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Nález ÚS sp. zn. I. ÚS 191/05 ze dne 13. 9. 2006.

²²⁵ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 397.

²²⁶ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

uzavírání rámcových smluv sjednaných telefonicky. Nahrávka tohoto telefonního hovoru pak slouží k prokázání telefonicky uzavřené smlouvy. Pokud totiž následně nedojde k podpisu písemné confirmace, která potvrzuje telefonickou dohodu, je nahrávka telefonního hovoru o sjednání dané smlouvy jediným možným prostředkem, jak toto uzavření smlouvy prokázat.²²⁷

Jde o odlišení od případů v judikátu R 39/99, neboť zatímco tento judikát se vztahuje na případy, kdy žalovaná osoba zaznamaná žalobce s třetí osobou, zde jde o případy, kdy jde o hovor vlastní. Hovory vlastní nezasahují do osobnostních práv. Záznam hovoru třetích osob je však deliktním jednáním.²²⁸

J. Potměšil navrhuje zavedení nové zákonné licence do občanského zákoníku - licenci důkazní, která by přinesla právní jistotu, že takový záznam jako důkazní prostředek ob stojí. Proti možnosti zavedení této licence není ani I. Telec za splnění podmínek, že bude k tomu dán rozumný důvod, který bude sledovat ospravedlnitelný cíl a nebude moci být sledovaného účelu dosaženo jinak.²²⁹

Dále se J. Potměšil vyjadřuje k tomu, že však takováto licence, stejně jako již existující zákonné licence, může přinést negativa v možnosti jejího zneužití v případech, kdy bude pořízení záznamu obhájeno právě důkazní licenci, přičemž se ve skutečnosti nebude jednat o legitimní důvod jeho pořízení, avšak konkrétní cíl pořízení je naštěstí většinou zřetelný.²³⁰

Já osobně se se zavedením důkazní licence neztotožňuji, neboť, dle mého názoru, by toto zavedení znamenalo ve své podstatě jednotný přístup ke všem případům bez ohledu na jejich konkrétní okolnosti, což je v rozporu se všemi mými závěry v této práci. Ve své podstatě mi tento závěr vyplývá i z názoru I. Telce, že by měla být tato důkazní licence zavedena za podmínek, že bude k tomu dán rozumný důvod, který bude sledovat ospravedlnitelný cíl. Já zastávám názor, že by se tento ospravedlnitelný cíl musel posuzovat dle okolností konkrétního případu, a tímto se dostávám opět na začátek této myšlenky.

²²⁷ BRUTHANS, Martin. *Možnost použití nahrávky hovoru s klientem jako důkazu* [online]. epravo.cz, 26. března 2009, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/moznost-pouziti-nahravky-hovoru-s-klientem-jako-dukazu-55619.html>>.

²²⁸ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 397.

²²⁹ Tamtéž, s. 133.

²³⁰ Tamtéž, s. 133.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem analyzovala současnou právní úpravu ochrany osobnosti jako jednoho ze zájmů dotčených touto problematikou, přičemž jsem i srovnala OZ s NOZ a zaměřila se na to, zda přináší NOZ nějaké konkrétní řešení pro kolizi zájmů na ochraně osobnosti a správného zjištění skutkového stavu, příp. práva na spravedlivý proces.

Po této analýze musím konstatovat, že díky NOZ jsme se dočkali značného rozšíření problematiky ochrany osobnosti, v čemž je, dle mého názoru, přínos. Domnívám se, že i upřesnění ochrany podoby a soukromí bylo nezbytné.

Co se týče naší problematiky kolidujících zájmů na ochraně osobnosti a spravedlivého procesu, je v nové právní úpravě přidána zákonná licence, a to konkrétně v § 88 odst. 1 NOZ, kdy svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí „*k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob*“, které se týká např. nahrávek kamerových systému obchodních center. Tato zákonná licence, dle mého názoru, usnadní problém dokazování a přípustnosti takového důkazního prostředku u soudu, avšak co vše se rozumí „*výkonem nebo ochranou jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob*“, stanoví, dle mého názoru, hlavně judikatura do budoucna, neboť opět není jisté záměrem vždy potlačit právo na ochranu osobnosti před výkonem či ochranou jakéhokoliv práva.

Otázkou tedy zůstává, jestli je úprava v NOZ dostatečná a jestli by neměla být do budoucna ještě více konkretizována. Myslím si, že je zřejmé, že v praxi mohou nastat velmi různorodé situace, přičemž nelze jednoznačně v zákoně stanovit, které konkrétní právo bude nutné v řízení před soudem upřednostnit nad kterým, proto zůstává do budoucna důležitá a značná role judikatury a soudního uvážení, neboť ani NOZ nenabízí řešení, i když problematiku ochrany osobnosti značně rozšiřuje a úpravu podoby a soukromí osoby upřesňuje.

Stále se tak, dle mého názoru, bude hodnotit konkrétní výkon či ochrana práva v daném případě, bude se přihlížet ke konkrétním okolnostem konkrétního případu a bude se uplatňovat test proporcionality. Domnívám se, že jakákoliv jiná aplikace tohoto ustanovení není možná. Což lze podpořit i ustanovením § 90 NOZ, dle kterého „*zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového i obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.*“ V tomto ustanovení shledávám tedy princip jisté proporcionality, který je pro

občanské právo příznačný, a nevidím v nové úpravě rozdíl oproti úpravě v OZ, co se týče její aplikace.

Docházím k závěru, že současná úprava v NOZ není tedy dostatečná, avšak s ohledem na různorodost případů, které mohou nastat, nepředpokládám, že je možné tuto problematiku do budoucna komplexně vyřešit. I přes toto konstatování zde uvádím své úvahy de lege ferenda.

Jednou z možností je současný demonstrativní výčet důkazních prostředků v § 125 OSŘ transformovat na výčet taxativní a omezit volnost dokazování každým důkazním prostředkem, který soud uzná za vhodný. Tímto by byla zajištěna právní jistota, kterými důkazními prostředky lze dokazovat skutečnost, ale myslím si, že na druhou stranu by toto řešení přineslo značná rizika nesprávného či neúplného zjištění skutkového stavu, pokud by došlo vždy ke striktnímu vyloučení možnosti použití např. obrazových a zvukových záznamů, které zachycují osobu, jejíž soukromí může být přehráním narušeno. Navíc tento krok nemůže být adekvátním přístupem k této citlivé problematice.

Z uvedeného v této práci dále vyplývá, že existují různé přístupy soudů, co se týče připuštění nezákonně získaného důkazního prostředku, kdy v civilním řízení soudy důkazy audiovizuálním záznamem odmítají z důvodu neexistence svolení osoby na něm zachycené, soudy trestní však takové nahrávky připouštějí i bez tohoto souhlasu dotčené osoby.

Ovšem existují i odlišné přístupy i v rámci civilního soudního řízení, kdy se jedná především o případy, kdy nahrávky nemají povahu tzv. „*projevů osobní povahy*.“ Jedná se o hovory fyzických osob, které se týkají se výkonu povolání, obchodní či veřejné činnosti a o hovory mezi společníky při výkonu obchodní činnosti aj. Takové situace nespádají pod ochranu osobnosti dle § 11 OZ.²³¹

V souvisejícím rozhodnutí NS ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004 se činí rozdíl mezi osobní sférou a sférou např. obchodních či podnikatelských aktivit, výkonu povolání, obchodní či veřejné činnosti. V daném případě záznam z jednání společníků obchodní společnosti byl připuštěn jako důkaz, neboť se nejednalo o projev osobní povahy.²³²

Odlišná situace je tedy v řízení trestním, které je ve veřejném zájmu a ve kterém bude tedy vždy zřejmá preference tohoto veřejného zájmu - „*soudy správně upřednostnily zájem na ochraně společnosti před závažnou trestnou činností.*“²³³

²³¹ KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

²³² SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...* s. 394.

²³³ BRUNA: *Otázky právního procesu*, s. 181.

Na rozdíl od trestního práva pro utajené pořizování audiovizuálních nahrávek orgány veřejné moci, které by zasahovaly do soukromí osoby, není ve správním právu žádná právní opora. Nelze za ni považovat ani ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu, který stanoví, že „*k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy.*“²³⁴ „*Správní orgány nemohou takové nahrávky pořizovat, ale není vyloučeno pořízení takového důkazu soukromou osobou za podmínky, že tak činí nezávisle na veřejné moci.*“²³⁵

Dle Veřejného ochránce práv je použití obrazových a zvukových nahrávek v přestupkovém řízení přípustné, pokud převažuje veřejný zájem nad zájmem na zachování soukromí pachatele.²³⁶

Nyní navážu na Veřejného ochránce práv a vrátím se zpět k civilnímu řízení. Já osobně se přikláním, pokud v daném případě alespoň trochu možno, k preferenci zájmu na spravedlivém procesu před ochranou osobnosti. Samozřejmě nelze takto zobecnit řešení v každém jednotlivém případě, ale jsem názoru, že by to tak mělo být v značném množství případů. Myslím si, že v tom, aby bylo dosaženo spravedlivého rozhodnutí, je podstata vytvoření soudnictví. K zajištění správného a spravedlivého rozhodnutí je potřeba úplné a správné zjištění skutkového stavu, kterého nemusí být dosaženo při odepření nezákonně získaných důkazů.

Ovšem hovořím o svolení osoby. Jak již v práci vyplynulo, přikláním se k tomu, že zákaz přípuštění důkazů získaných nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení, vztahují na všechny druhy řízení stejně jako E. Bruna, neboť se domnívám, že přípuštěním takového důkazu by byly narušeny právní jistoty, resp. předpoklady právního státu vůbec.

I když je ochrana osobnosti důležitým zájmem (dle důvodové zprávy nejdůležitějším zájmem)²³⁷ občanského práva, dle mého názoru, by neměl převažovat zájem jedné konkrétní osoby a jejího soukromí nad zachováním spravedlivého soudnictví a možnosti se domoci práva. V tom shledávám veřejný zájem, i když se jedná o soukromoprávní řízení.

Toto své tvrzení bych doplnila úvahou J. Potměšila, ve které srovnává použití záznamu zachycujícího osobu jako důkazního prostředku na jedné straně ve formě

²³⁴Rozsudek NSS sp. zn. 1 Afs 60/2009 ze dne 5. 11. 2009.

²³⁵POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

²³⁶Tamtéž.

²³⁷Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Portál justice. cz, 3. února 2012, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>.

kamerového záznamu, záznamu na diktafonu, mobilním telefonem a jiných moderních zařízeních, a na straně druhé pak záznam v lidské paměti svědka. Musím souhlasit s jeho úvahou, že když připouštíme, resp. vynucujeme svědectví svědka, kdy musí podat výpověď ohledně soukromí jiné osoby a jeho výpovědi také zasahováno do práv, proč bychom měli striktně odmítat záznamy obrazového a zvukového charakteru? Zásah do práv je to v obou případech.²³⁸

Dle Z. Kühna mechanické ztotožňování civilního a trestního řízení je pochybné. Myslím si, že v této problematice opravdu nelze najít žádný mechanický přístup a tuto problematiku nelze jednoduše vyřešit bez ohledu na okolnosti konkrétního případu. Budu se opakovat, ale do budoucna, dle mého názoru, zůstane důležitá role soudního uvážení a judikatury.

J. Potměšil navrhuje zavedení nové zákonné licence do občanského zákoníku - licenci důkazní, která by přinesla právní jistotu, že takový záznam jako důkazní prostředek ob stojí. Proti možnosti zavedení této licence není ani I. Telec za splnění podmínek, že bude k tomuto dán rozumný důvod, který bude sledovat ospravedlnitelný cíl a nebude moci být sledovaného účelu dosaženo jinak.²³⁹

Dále se J. Potměšil vyjadřuje k tomu, že však takováto licence, stejně jako již existující zákonné licence, může přinést negativa v možnosti jejího zneužití v případech, kdy bude pořízení záznamu obhájeno právě důkazní licenci, přičemž se ve skutečnosti nebude jednat o legitimní důvod jeho pořízení, avšak konkrétní cíl pořízení je naštěstí většinou zřetelný.²⁴⁰

Myslím si, že vytvoření zákonné licence pro účely dokazování má ve své podstatě podobný základ jako má úvaha, že by měly být obrazové a zvukové záznamy spíše jako důkazní prostředky připouštěny než odmítány. I z tohoto tedy vyplývá jistá tendence zájem na zjištění správného a úplného skutkového stavu věci upřednostňovat.

Z. Kühn nastiňuje možnost „*zmírnit dopady striktní nepřipustnosti neoprávněně opatřených důkazů právě cestou zužujícího výkladu pojmu „projevy osobní povahy“*“.²⁴¹ S tímto se však neztotožňuje J. Seidel a odmítá.

²³⁸ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 395. + KÜHN, Zdeněk. *K připustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

Ovšem judikatura civilních soudů zastává i tento přístup. Jedná se o hovory fyzických osob týkající se výkonu povolání, obchodní či veřejné činnosti a o hovory mezi společníky při výkonu obchodní činnosti aj. Takové situace nespádají pod ochranu osobnosti § 11 OZ.²⁴²

V souvisejícím rozhodnutí NS ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004 se činí rozdíl mezi osobní sférou a sférou např. obchodních či podnikatelských aktivit, výkonu povolání, obchodní či veřejné činnosti. V daném případě záznam z jednání společníků obchodní společnosti byl připuštěn jako důkaz, neboť se nejednalo o projev osobní povahy.²⁴³

Je tedy jasné, že názory odborníků na tuto problematiku jsou různorodé. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že nelze na tuto problematiku za současné úpravy poskytnout univerzální řešení. Lze se jen přiklonit ke konkrétním právním názorům, resp. současné judikatuře.

Jak jsem již uvedla, stále se, dle mého názoru, bude hodnotit konkrétní výkon či ochrana práva v daném případě, bude se přihlížet ke konkrétním okolnostem konkrétního případu a bude se uplatňovat např. test proporcionality, jehož cílem je právě uvážit dané okolnosti případu a následně hledat adekvátní možnosti, jak dosáhnout sledovaného cíle za dodržení tzv. intervenčního minima.

Ovšem odlišnosti jsou však i v nejednotném postupu při testu proporcionality. Jinak jej aplikuje např. Ústavní soud ČR, jinak Evropský soudní dvůr. Dále neexistuje konkrétní jednotná podoba testu proporcionality. Opět různí autoři monografií uvádějí různé počty a názvy kroků, přičemž jsem došla k závěru, že některé kroky mohou být nadbytečné, neboť jsou zahrnuty v krocích předchozích, ale jsem názoru, že citlivá problematika vyžaduje tyto vhodné pojistky při hledání onoho intervenčního minima.

Je vhodné dále doplnit, že se v praxi uplatňuje i tzv. zjednodušený test proporcionality, který má ve své podstatě pouze jeden krok, a to „test poměrování“, tj. test proporcionality v užším smyslu, ve kterém se porovnává závažnost kolize základního práva a veřejného či soukromého zájmu.²⁴⁴

Svou práci ukončím myšlenkou A. Strážnického, že nejvhodnějším řešením je vždy posuzovat daný případ dle jeho okolností a každý obrazový a zvukový záznam ze

²⁴² KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.

²⁴³ SEIDEL: *Protiprávně získané nebo použité důkazy...*, s. 14.

²⁴⁴ POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

např. rozsudek KS v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, , sp. zn. 14 To 379/2008 ze dne 4. 2. 2009 nebo usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 803/2009 ze dne 12.8.2009.

subjektivního hlediska. Neměl by se tedy takový důkazní prostředek mechanicky odmítat a „nemělo být na něj nahlíženo jako na něco, co si dovoluje zasáhnout do osobnostních práv člověka, ale jako na pomocníka, který může soudci v některých případech velice ulehčit utváření spravedlivého a rozumného rozhodnutí.“²⁴⁵

Jak jsem již výše uváděla, s takovým přístupem se ztotožňuji, neboť nelze tuto problematiku komplexně vyřešit a navrhnout jednotné řešení pro každý konkrétní případ, neboť v praxi je velká různorodost těchto případů.

²⁴⁵STRÁŽNICKÝ, Aleš. *Audiovizuální záznam jako důkazní prostředek v civilním řízení* [online]. muj-pravnik.cz, 22. ledna 2011, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/audiovizualni-zaznam-jako-dukazni-prostredek-v-civilnim-rizeni/>>.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- BRUNA, Eduard. *Otázky právního procesu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. 208 s. ISBN 978-80-87212-40-0.
- DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7357-313-3.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 320 s. ISBN 978-80-7478-013-4.
- HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČEK, Ivo. *Občanské právo hmotné I. Obecná část. Ochrana osobnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 140 s. ISBN 978-80-7380-136-6.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2013. 864 s. ISBN 978-80-8757-44-1.
- KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského zákona*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2004. 435 s. ISBN 80-7201-484-6.
- MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 2001. 219 s. ISBN 80-210-2539-5.
- NETT, Alexandr. *K problematice neúčinných důkazů v trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 1995. 57 s. ISBN 80-210-1163-7.

- STAVINHOVÁ, Jaruška., HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2003. 660 s. ISBN 80-7239-155-0.
- SVOBODA, Karel. *Dokazování*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2009. 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7.
- VLČEK, Robert. *Dokazování v soudní praxi*. 1. vydání. Ostrava: Knižní expres, 2008. 63 s. ISBN 978-80-7347-033-3.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. VI. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011. 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

Komentáře

- DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1579 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
- FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol (ed). *Občanský zákoník. Komentář*. I díl. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 866 s. ISBN 978-80-7357-395-9.
- NESNÍDAL, Jiří (ed). *Občanský zákoník I. s komentářem*. Český Těšín: Poradce, s.r.o., 2012. 320 s. ISBN 978-80-7365-336-1.
- WAGNEROVÁ, Eliška a kol (ed). *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/ 1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb. účinného ke dni 1. 1. 2013.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
- Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, publikována pod č. 209/1992 Sb.

Články

- MORÁVEK, Jakub. Kdy lze jako důkazní prostředek připustit záznam z kamerového systému? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 13, s. 457-463.
- PŘIDAL, Ondřej. Právo na spravedlivý proces v civilním řízení. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 20, s. 731-736.
- SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 8, s. 381-394.
- SÝKORA, Jan. Přípustnost důkazu obrazovými a zvukovými záznamy v civilním dokazování. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 12, s. 532-539.
- TELEEC, Ivo. Svolení, nebo zákonné licence v právu osobnostním. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 15, č. 24, s. 879-883.

Ostatní zdroje

- BRUTHANS, Martin. *Možnost použití nahrávky hovoru s klientem jako důkazu* [online]. epravo.cz, 26. března 2009, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/moznost-pouziti-nahravky-hovoru-s-klientem-jako-dukazu-55619.html>>.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Portál justice. cz, 3. února 2012, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana->

verze.pdf>.

- DVOŘÁK, Tomáš. *Ochrana osobnosti a nový občanský zákoník (bulvární deníky)* [online]. muj-pravnik.cz, 28. ledna 2014, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/ochrana-osobnosti-a-novy-obcansky-zakonik-bulvarni-deniky/>>.
- GÜRLICH, Richard. *Ochrana podoby a soukromí člověka dle NOZ* [online]. businessinstitut.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.businessinstitut.cz/ochrana-podoby-a-soukromi-cloveka-podle-noz>>.
- KOHOUT, Lukáš. *Úskali videomonitoringu zaměstnanců* [online]. epravo.cz, 21. února 2011, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uskali-videomonitoringu-zamestnancu-80128.html>>.
- KÜHN, Zdeněk. *K přípustnosti důkazu utajenou audiovizuální nahrávkou v civilním řízení* [online]. Blog Jiné právo, 12. prosince 2009 [citováno 1. 5. 2014]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/12/k-pripustnosti-dukazu-audiovizualni.html>>.
- LIPAVSKÝ, Jan, KUČERA, Petr. *Použitelnost záznamů pořízených soukromou osobou v rámci trestního řízení* [online]. epravo.cz, 10. října 2012, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pouzitelnost-zaznamu-porizenych-soukromou-osobou-v-ramci-trestniho-rizeni-85539.html>>.
- NOVOTNÝ, Bořivoj. *Sms jako důkazní prostředek* [online]. epravo.cz, 23. 5. 2001, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/sms-jako-dukazni-prostredek-7855.html>>.
- POTMĚŠIL, Jan. *Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazu* [online]. mvcr.cz, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/pouzitelnost-zvukovych-a-obrazovych-zaznamu-jako-dukazu.aspx>>.

- STRÁŽNICKÝ, Aleš. *Audiovizuální záznam jako důkazní prostředek v civilním řízení* [online]. muj-pravnik.cz, 22. ledna 2011, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://muj-pravnik.cz/audiovizualni-zaznam-jako-dukazni-prostredek-v-civilnim-rizeni/>>.
- ŠEBESTA, Kamil, BOUČKOVÁ, Jana. *Využívání kamerového systému z pohledu zákona o ochraně osobních údajů* [online]. epravo.cz, 6. října 2010, [citováno 20. 5. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyuzivani-kameroveho-systemu-z-pohledu-zakona-o-ochrane-osobnich-udaju-66983.html>>.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 28/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. II. ÚS 2806/08.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 4. 1997, sp. zn. 23 C 3/97.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/2004.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1340/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. 8 Tdo 583/2009.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2008, sp. zn. As 12/2008.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 1 Afs 60/2009.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. 2 As 45/2010.

Shrnutí

V své diplomové práci se zabývám problematikou použitelnosti nezákonně získaného důkazního prostředku v civilním soudním řízení. S vývojem moderních technologií se počet možných důkazních prostředků, kterými lze zjistit skutkový stav věci, rozšiřuje, což přináší i svá negativa. Zabývám se především použitelností obrazových a zvukových záznamů v civilním soudním řízení, jejichž provedení jako důkazního prostředku může v praxi činit potíže. Kromě nastínění základních institutů dokazování se v práci věnuji s touto problematikou související konkurencí dotčených práv a zájmů, a následně možnostmi jejího řešení. Stěžejním zájmem, kterým se zabývám v jádru práce, je zájem na ochraně osobnosti dle občanského zákoníku. V následujících kapitolách se věnuji tedy možnostem řešení této kolize, přičemž srovnávám použití obrazových a zvukových záznamů v civilní řízení, trestním a správním řízení. Předmětem práce je také analýza a zhodnocení současné právní úpravy. V závěru práce nastiňuji své úvahy de lege ferenda a doplňuji je názory odborné veřejnosti.

Abstract

In my diploma thesis I deal with the issues of applicability of illegally obtained evidence in civil proceedings. With the development of modern technology, the number of possible evidence that can establish the facts of the case, extends, which brings its negatives. I deal with the issues of usability video and audio records in civil proceedings. Applying these records as evidence in court can be a problem in practice, since it can be interfered with privacy rights. In addition to outlining the basic institutions of evidence I deal with the concurrence of the rights and interests and the possibility of its solution. The major interest, which I deal with in the core work, is an interest of the protection of personality in the Civil Code. In the following chapters, I deal with the possibilities of solving this conflict and I compare the using of video and audio records as evidence namely in civil, criminal and administrative proceedings. Attention is given also analysis and evaluation of current legislation. In conclusion, I outline my considerations de lege ferenda and I add the expert opinions.

Klíčová slova

audiovizuální záznam,
důkaz,
dokazování,
ochrana osobnosti,
soukromí,
spravedlivý proces,
nepřípustný důkaz,
princip proporcionality

Key words

audio-visual record,
evidence,
taking of evidence,
personality protection,
privacy,
fair trial,
inadmissible evidence,
the principle of proportionality